

Za binkošne praznike
izlet s fotoaparatom od
firme

FOTO SCHMAUS

lastnik S. Gottwald

KLAGENFURT, Heiligen-
geistplatz 1

ZEISS - CONTINA

Velika izbira tudi drugih
različnih aparatov

Nas tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / Številka 21

V Celovcu, dne 26. maja 1955

Cena 1 siling

Birmanske
ure,
okrasni,
verižice,
prstani

samo pri

Gottfried Anrather

izpr. urarski mojster
KLAGENFURT
Paulitschgasse Nr. 9

Reparature strokovno
in promptno.

Prvi in zadnji očenaš

Izza prvih Binkošti pred dva tisoč leti slutimo, da je vse stvarstvo, vsa rast, vse življenje božji dar, posoda božjega duha. Brez tega duha teži vse v razkroj, umiranje, v nič.

Kako je bilo tedaj? Šum z neba kakor silnega vetra v hiši apostolov, ognjeni jeziki kakor plameni nad njimi in njihova govornica, razumljiva dvajsetim tam zbranim ljudstvom. In nato dvatisočletni zmagoviti pohod božjega duha v Cerkev po vseh kontinentih in do vseh narodov sveta. Kar je danes na svetu resnice, kolikor je razgledne lepote, kjer je ljubezen in življenje, je sad teh prvih Binkošti.

Veliki slovanski apostol sveti Ciril se ni zavedal, da je postal oče slovanskih jezikov, ko je pred tisoč in sto leti prvič molil očenaš v govorici solunskih Slovanov. Kot ob prvih Binkošti je bilo tedaj. Prišla sta Ciril in Metod do Karpatov, Tatire in Alp, njuni učenci pa do Visle in Volge in s prvimi njihovim zapisanim in izgovorjenim očenašem se pričena kulturna in književna rast dotlej nepoznatih ljudstev slovanskega jezika, Moravanov, Čehov, Srbov, Bolgarov, Slovencev, Poljakov in Rusov. Cirilov očenaš je postal kulturna zibel slovanskih ljudstev.

„Če bi naš ded ne zagrešil, bi mu v veke bilo živeti, starost bi ga ne prišla, nikoli bi ne imel skrbi...“ tako pričena prva zapisa slovanske beseda, stara dobrih tisoč let. Brižinske spomenike nazivajo književniki ta prvi, nam ohranjeni rokopis. Neznani pridigar roti v njem naše prednike, naj opustijo malikovanje, klevetanje, tatvino, po boj, polteno naslado. Ali je pač vedel ta neznan duhovnik, da je s svojim misijonom hkrati započel tisočletje slovenske kulturnosti in književnosti in da bi se brez njegovega stvariteljskega dela slovenska govornica tedaj bila razbila kakor krhka posoda? Ne bi imeli sedaj ne Prešerna ne Cankarja in nobenega glasnikov naše kulture. Tudi Trubar v svoji krivoverni vnemi ni slutil, da je s svojim katekizmom v slovenski tiskani besedi započel mogočno obdobje slovenske knjige in da je nehoti postavil očenaš kot razdobje tvornega slovenskega duha.

„Slišimo jih v naših jezikih oznanjati velika dela božja“, tako so strmeli in se čudili na prvi binkoštni praznik. Govorili so apostoli nedvomno v svojem jeziku, pa ta je bil naenkrat tako čudovito enak pamfiliškemu, pontijskemu, kapadocijskemu, jezikom iz Azije in Egipta. Kakor žarek so v tem prizoru prve Binkošti — kot žarek, ki posveti v skrivnost jezika, govornice.

Jezik — tudi naša govornica — je najdragocenejši instrument človeškega duha. A ta jezik in ta duh mora oživljati binkoštni duh, če naj povezuje, poživlja in če naj ga razumemo. Ta jezik in ta duh ne sme slaviti sebe in svojih del, sicer nas ne doseže in ne zajame. Le če igra na ta prelepi instrument božja ljubezen, ta največja in najlepša melodija božjega stvariteljskega duha, budijo njeni ubranci akordi človeške duše in človeška srca v soglasje in v harmonijo. Vsa kultura narodov se je resnično rodila iz očenaša.

Zadnji očenaš! Kadar bi utihnila po naših božjih hramih molitev in bi ugasnil zadnji ogenj ljubezni v naših srcih, utihnila bi tedaj tudi naša beseda. Preostala bi morda moderna gospodarstva, skladišča in blagajne, z zadnjim očenašem bi ljudstvo prenehalo biti. Tedaj bi bilo prepozno vprašanje, čemu smo se trudili in ubijali. Z drobci razdejanega življenja bi se veter le še poigraval kot s puhom in perjem.

Iz roda v rod se med nami poraja binkoštni čudež v vsaki družini, v vsakem izmed nas. Ljubeča matj nam zloguje v naši detinski dobi naš prvi očenaš in tega je dovolj preko tujega šolskega duha in neprijaznega okolja za kulturno rast v materinem jeziku, v jeziku našega prvega očenaša do

Novi zapletljaji

Okrog sestanka „Štirih velikih“

Komaj je potihnil hrup dunajskih slovesnosti ob podpisu državne pogodbe, so tudi prešle v pozabo prijazne besede, ki so jih izmenjali zunanji ministri štirih velesil in izgleda, da je idilične sloge konec.

V nedeljo je sovjetski službeni časopis „Pravda“ ostro napadel zapadne velesile, češ da zavlačujejo priprave za sestanek „štirih velesil“ in je izrazil sum, da bi ta taktika naj imela namen konferenco vobče onemogočiti.

Na Zapadu sovjetskih napadov ne jemljejo preveč tragično in menijo, da je to le propagandna priprava, s katero hoče Sovjetska zveza ustvariti ugodnejše pogoje za svoje zahteve. Nekateri menijo celo, da Sovjetska zveza sama nima interesa, da pride prezigodaj do te konference, za katero so dale pobudo zapadne sile. Smo že znova v vsakdanjem političnem izigravanju.

Vsekakor je pa nova sovjetska poteza precej zameglila rožnate upe v Parizu in Londonu, kjer se mnogo bolj vnemajo za pogajanja s Sovjeti kot v Washingtonu.

Nezadovoljstvo v Bonnu

Veliko razburjenje je v Zapadni Nemčiji povzročila izjava ameriškega predsednika Eisenhowerja, iz katere bi se dalo sklepati, da Združene države niso popolnoma nasprotne „nevtralnemu pasu“, ki ga skuša ustvariti Sovjetska zveza in bi naj obsegal poleg Avstrije, Jugoslavije in skandinav-

skih držav tudi Nemčijo. Vendar pa je bilo razburjenje preuranjeno, ker je točno besedilo izjave ameriškega predsednika povedalo samo to, da on k vprašanju ni hotel zavzeti dokončnega stališča.

Dulles proti nevtralizaciji Nemčije

Naslednji dan pa je o tem vprašanju podal ameriški zunanji minister Foster Dulles izjavo, ki ne dopušta nobenih dvomov. Po njegovem mnenju ni mogoče primerjati Avstrijo z Nemčijo.

Za Nemčijo z njenimi 70 milijoni prebivalcev in gospodarskim potencialom ter geografsko lego v središču Evrope nevtralizacija politika ni priporočljiva in ne odgovarja njenim interesom.

Zapadnonemški kancler Adenauer pa je napisal članek za list „Generalanzeiger“ v Bonnu, v katerem pravi, da so pariške pogodbe ustvarile pogoje, ki bodo omogočili Zapadu, da podvzame širokopotezno politično akcijo za zmanjšanje napetosti med obema blokoma. Zapadni državniiki pa imajo sedaj dolžnost, da tudi dejansko uresničijo te pogodbe, ki bodo utrdile evropsko skupnost. In Nemčija, kot partner te skupnosti, je odločena, da izvede tudi zedinjenje Nemčije.

Francoskih komentarjev doslej še ni, a ni pričakovati, da bi bili v Parizu kaj posebno navdušeni nad temi načrti.

Beograd sprejema sovjetske goste

O sestavi sovjetske delegacije so krožile nekaj dni nasprotujoče si vesti v časopisju. Nekateri listi so poročali, da je Bulganin opustil prvotno misel iti v Beograd, kamor bi naj šel le tajnik stranke Hruščev. Baje bi naj bil razlog temu zadnji govor jugoslovanskega državnega predsednika Tita, da kljub obnovi prijateljstva s Sovjetsko zvezo ne namerava prekiniti stikov z Zapadom in da ne bo sklenil nobenih dogovorov v nasprotju s sprejetimi obveznostmi nasproti balkanskemu paktu in zapadnim državam. Tako je monakovski list „Münchener Merkur“ že sklepal, da nekaj ni v redu, vendar zadnja uradna obvestila teh domnev niso potrdila, ker je med sovjetskimi delegati tudi Bulganin. Medtem ko se bodo jugoslovanski in sovjetski predstavniki v Beogradu razgovarjali, pa v jugoslovanskih pristaniščih pričakujejo ameriško žito in orodje, ki jih USA dajejo Jugoslaviji.

Napovedujejo tudi, da sovjetski gostje ne bodo ostali zgolj v Beogradu, temveč da nameravajo obiskati tudi druge kraje države.

Vsekakor bo pa ta teden Beograd v središču zanimanja mednarodnih političnih krogov.

Jugoslovanski poslanik v Washingtonu je v nedeljo dal intervju po televiziji ter je izključil, da bi se Jugoslavija povrnila v

trenutka, ko izjeda umirajoči jezik svojo zadnjo molitev. Ob tem vsakdanjem čudežu bi se resnično moral zamisliti vsak, ki resnično ljubi svoj rod in svojo govornico.

Binkoštni praznik obnavlja v nas čudež nadnaravne vere, ki nam daje nezlomljivo oporo v današnjem razburkanem življenju. Naš narodni obstoj ogrožajo sile poganskega nacionalističnega sovraštva, medtem ko Evropo pretresajo ideološke borbe in jo ogroža brezbožni komunizem.

Vendar, dokler ne bo na ustnicah evropskih kristjanov in krščanskih Slovencev zamrl zadnji očenaš, so vse grožnje zaman. In da se bo ta molitev javno glasila povsod, tudi tam, kjer jo danes le naskrivaj šepe-tajo, pa nam je bilo napovedano v Fatimi.

K R A T K E V E S T I

Princezinja Margaret, mlajša sestra angleške kraljice, je priletela z letalom v Wuppertal v Nemčiji, kjer je pregledala tamošnje angleške čete. Ker pa je te dni izbruhnila na Westfalskem epidemija tifusa, so obisk angleške princezinje skrajšali.

Rockefellerjeva ustanova v New Yorku (USA) je podarila 10.000 dolarjev dunajski univerzi. Ta denar bodo uporabili za sociološke študije. Podobne vsote je ista ustanova naklonila tudi drugim evropskim univerzam.

Šolsko vprašanje je še vedno odprto v Belgiji, kjer je socialistična vlada izdala nov šolski zakon, s katerim bi naj bile zmanjšane državne podpore zasebnim katoliškim šolam. V mestu Alost v zapadni Belgiji je prišlo do spopadov, v katerih je bilo deset oseb ranjenih.

Francozi imajo zopet težave v svojih severnoafriških kolonijah v Maroku in Alžiru. Arabsko nacionalistično gibanje je izvedlo več terorističnih akcij in je pri tem izgubilo življenje 23 oseb, a okrog 50 jih je bilo ranjenih. V nekaterih predelih izvajajo francoske čete čistilne akcije in je prišlo do krvavih spopadov. Položaj Francozov v Severni Afriki postaja vsak dan težji, posebno ker se pariška vlada ne more odločiti, da bi svojim kolonijam dala avtonomijo.

Do začasnega dogovora med Francozi in Amerikanci je prišlo glede Južnega Vietnam (Indokina). Za časa svojega bivanja v Parizu ob priliki zasedanja atlantskega sveta se je ameriški zunanji minister Dulles dogovoril s francosko vlado, da bo odstavljeni cesar Bao Dai zaenkrat ostal v Franciji in bo vsdo oblast izvrševal v državni ministrski predsednik Diem, a ko bodo razmere dopuščale, bodo izvedli v deželj svobodne volitve, ki naj odločijo o cesarjevem povratku.

Tujski promet v Avstriji narašča, je oznanilo trgovinsko ministrstvo na Dunaju. Število tujih turistov v Avstriji v mesecu marcu je za 34 odst. višje kot v istem mesecu lanskega leta. Prišlo je tudi nekaj več Nemcev, kot lani, tako da so nemški turisti tvorili 68 odst. vseh tujih gostov. Med zveznimi deželami je na tem področju prva Tirolska, kateri sledita Nižja Avstrija, Solnogradska in Štajerska.

Med Židi in Arabci še ni miru v Sveti deželi. Prejšnji teden so Egipčani obstreljevali v obmejni coni pri Gazi komisijo Združenih narodov in skupino judovskih častnikov.

Siamska dvojčka — dve deklici je rodila neka 27-letna žena v Detroitu (USA). Zdravniki pravijo, da je zelo malo verjetnosti, da bi ju mogli z operacijo ločiti in ju ohraniti pri življenju.

Ing. Figl o manjšinskih vprašanjih

Na tiskovni konferenci po podpisu državne pogodbe so nekateri novinarji stali za skrbljena vprašanja o določbah državne pogodbe v prid slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji. Zvezni zunanji minister je tistim, ki očitno mislijo, da so bile podpisane prevelike obveznosti, obrazložil, da te pravice izhajajo iz osnovnih človeških pravic, kot jih predvideva Deklaracija človeških pravic Združenih narodov h kateri je Avstrija pristopila ter izjavil:

„Izpolnimo tudi mi svojo dolžnost kot Avstrijci in ne pozabimo naših bratov in sestra, ki ne živijo na naših domačih tleh in za katere bomo šele sedaj kot svobodna država lahko kaj storili.“

S tem je mislil južnotirolsko manjšino pod Italijo. Ministrovim besedam ne moremo drugega kot pritrditi in je jasno, da čim bolj temeljito bo nova Avstrija izpolnjevala svoje osnovne dolžnosti do manjšin v lastni državi, s tem večjo pravico se bo lahko zavzemala za Tirolce pod Italijo.

Ameriške čete ostanejo v Berlinu

V zvezi z novimi težavami zaradi prometa med Berlinom in Zapadno Nemčijo, ker so sovjetske oblasti začele znova izvajati tako ostre kontrole in pregleda na mejah svoje cone, da je promet skoraj ustavljen, je ameriški poslanik v Bonnu Conant izjavil, da bodo ameriške čete ostale v Berlinu, dokler to mesto ne postane znova prestolnica v miru in svobodi zedinjene Nemčije. To pa še ne bo tako kmalu.

Zvezni kancler o novi avstr. vojski

Vodilni avstrijski državniiki so zadnje dni podali več izjav o bodoči avstrijski vojski. Tako je zvezni kancler ing. Raab izjavil:

„Zvezna vojaška sila je za Avstrijo potrebna. Ne gre pa pri tem za kakšno veliko armado, temveč za zaupanja vredne disciplinirane čete, ki bodo čuvale avstrijsko nevtralizacijo.“

Podobno se je izrazil tudi državni tajnik Graf. Poleg organizacijskih vprašanj in oborožitve se je dotaknil tudi odlikovanj iz zadnje svetovne vojne in napovedal, da bo ta zadeva tudi urejena.

Indija posreduje

Indija pa še naprej vrši svojo „pomirjevalno“ in posredovalno politiko. Indijski delegat pri Združenih narodih Krišna Menon je po enem tednu bivanja v Pekingju kot gost komunistične kitajske vlade prišel v Hong Kong. Izjavil je, tudi komunistična Kitajska želi mir in upa, da bo prišlo do pogajanj za ureditev spora o Formozu, ter za vzpostavitev „prijateljskih“ odnosov z Ameriko.

Politični teden

Po svetu ...

V pričakovanju

Še v teku tega meseca pričakujejo v Beogradu obisk sovjetskih predstavnikov. Po zadnjih vestih baje ministrski predsednik Bulganin ne bo prišel in bo vodja delegacije tajnik komunistične stranke Hruščev. Važnost obiska s tem ni zmanjšana, le da se poudarek prenese na komunistični značaj sestanka. Je pa brez dvoma izredno pomemben mednarodno-politični dogodek, ki sledi podpisu avstrijske državne pogodbe. Poleg notranjih problemov odnosa jugoslovanskega komunizma do sovjetskega bodo na mednarodno-političnem področju sovjetski gostje poskušali pridobiti Beograd za vključitev v nevtralnno cono od Skandinavije preko Avstrije do Sredozemskega morja.

Jugoslavija in Avstrija

Po državni pogodbi je avstrijsko premoženje v Jugoslaviji pripadlo Jugoslaviji. Avstrijska statistika trdi, da je tega premoženja 120 milijonov USA dolarjev.

Na konferenci veleposlanikov pred podpisom državne pogodbe so dali na zapisnik avstrijsko izjavo, da se bo o tej točki avstrijska vlada neposredno pogajala z Jugoslavijo, vendar če ne pride do sporazuma, bo Avstrija obvezana to določbo izpolniti tako, kot stoji sedaj v državni pogodbi. Jugoslovanski zunanji minister je o tej zadevi podal precej spravljivo izjavo in dejal, da bodo ta in druga vprašanja urejena v pogajanjih o pristopu Jugoslavije k državni pogodbi. Vsem opazovalcem je padlo v oči, da ima sedaj beograjska vlada izredno ugoden položaj in bomo videli, ali bo znala svoje trenutne gospodarske in politične interese podrediti trajnejšim splošno narodnim.

V Angliji

bodo 26. maja volili. V zunanji politiki ni pričakovati sprememb, ker sta obe stranki, tako konservativna kakor tudi delavska, v vseh zunanje-političnih vprašanjih hodili po isti poti. Različna gledanja so le v notranjih zadevah. Angleški volilni sistem je različen od našega. Pri nas oddajo volilci glasovnico za stranko in s tem za vse kandidate dotične liste. Na Angleškem pa ima vsaka stranka za volilni okraj svojega kandidata in zmaga v vsakem slučaju kandidat, ki je dobil v okraju večino.

Med Avstrijo in Nemčijo ...

V smislu avstrijske državne pogodbe je tako znan nemško premoženje v Avstriji pripadlo Avstriji. Prvotno besedilo pogodbe je določalo, da velik del tega premoženja posebno v vzhodni Avstriji pripade Sovjetski zvezi. Po pogajanjih v Moskvi v povelikonočnem tednu pa je Sovjetska zveza pristala, da prepusti proti plačilu to premoženje Avstriji. Najvažnejši teh pogojev pa je vsekakor določba, da to premoženje ne sme biti predano Nemčiji oziroma nemškemu državljanom. Le manjša premoženja v posamezni vrednosti do 10.000 USA dolarjev ali 260.000 avstrijskih šilingov bodo smeli vrniti Nemcem. Avstrija pa je obvezana, da plača Sovjetski zvezi 150 milijonov dolarjev v blagu, da odkupi vse premoženje Podonavske plovne družbe in dobavi Sovjetski zvezi skozi 10 let po milijon ton petroleja. To so precejšnje gospodarske obveznosti, pač pa je treba priznati, da je protivrednost dosti večja.

Prepoved predaje takozvanega nemškega premoženja v nemške roke pa je izzvala v Nemčiji hudo nejevoljo. V Nemčiji trdijo, da znaša premoženje najmanj 4 milijarde nemških mark, kar bi odgovarjalo vrednosti 24 milijard avstrijskih šilingov. Nemški listi dolžijo avstrijske politike, da so oni krivi, da Nemci ne bodo dobili premoženja vrnjenega. V prvem trenutku je celo izgledalo, da bodo Nemci izvajali gospodarski pritisk na Avstrijo, tako da omejijo tujski promet v Avstrijo. Vendar pa je na polju meddržavne trgovine položaj tak, da Avstrija iz Nemčije doslej več uvaža kakor tja izvaža. Tudi Avstrija bi torej lahko izvajala gospodarske represalije.

Italija je zaskrbljena

Z nevtralnostjo Avstrije in verjetno tudi Jugoslavije postane Italija najbolj izpostavljena država zapadnega bloka. Tako so Italijani predlagali, naj bi ameriške čete, ki se morajo po državni pogodbi umakniti iz Avstrije, ostale v severni Italiji in sicer v Veroni.

Vzhodna obrambna zveza

Kakor smo že poročali, se je Sovjetska zveza s svojimi sateliti tesno povezala tudi vojaško in so sedaj vse armade teh držav pod skupnim poveljstvom sovjetskega maršala Konjeva. Izven te vojaške zveze pa je ostala Vzhodna Nemčija, da bi tako še vedno bila vrata odprta za zopetno združenje obeh Nemčij in za nevtralnost celotne Nemčije, kakor si to Sovjeti zamišljajo. Zapad odklanja ta načrt; tudi nemški koncler Adenauer je ta sovjetski maneuver ostro napadel.

Žukov — Rokosovski — Konjev

Vpliv visokih častnikov na sovjetsko politiko raste.

Žukov je aprila 1945 vkorakal z rdečo armado v Berlin in bil dalje časa komandant mesta. Danes je sovjetski vojni minister.

Konjev pa je zavzel Prago in bil komandant na Dunaju. Danes je vrhovni poveljnik skupne vojske vzhodne obrambne zveze.

Rokosovski pa je kot sovjetski maršal sedaj poljski vojni minister.

Zanimivo pri tem je tudi, da je bil Konjev predsednik sodišča, ki je sodilo svojega časnega šefa sovjetske policije Berijo v času od 18. do 23. decembra 1953. Sodijo, da delata Konjev in Hruščev na isti liniji.

... in pri nas v Avstriji

Avstrijska državna pogodba je še vedno predmet razmotrivanja v svetovnem časopisu. Kako malo je beseda „nevtralizacija“ n. pr. v Ameriki priljubljena, je razvidno tudi iz tega, da je predsednik Eisenhower izjavil, da bo Avstrija imela „oboroženo nevtralnost“, kar je kot je dejal, povsem nekaj drugega nego „nevtralizacija“.

Zato je razumljivo,

zakaj se avstrijski vladni stranki tako trudita, dopovedati svojim članom, kako je „oborožena nevtralnost“ potrebna. Posebno socialisti imajo težko stališče, ker so prej vedno bili proti obvezni vojaški službi.

OeVP je imela minuli teden svoj občni zbor na Dunaju.

Kanceler inž. Raab in zunanji minister Figl sta žela priznanje za prizadevanja za doseg državne pogodbe. Resolucija, ki so jo soglasno sprejeli, pravi med drugim: Avstrija mora ostati nevtralna in temu primerno usmeriti politiko; čimprej mora biti upostavljena vojska, ki pa mora biti neodvisna od političnih strank; vojaški rok bi naj bil kratek; le tista USIA-podjetja je treba poddržaviti, ki spadajo po svoji obsežnosti pod tozadevno postavbo, za ostala pa se mora najti ureditev v skladu z določbami državne pogodbe tako, da bodo ohranjeni principi svobodnega, privatnega gospodarstva; treba je s pogajanjimi z Zahodno Nemčijo najti pravično ureditev spora glede nemške imovine.

Iz tega je jasno razvidno, da se bo vnela huda borba med OeVP in SPOe glede vpli-

va na vojsko, še hujša pa glede podjetij USIA, kot smo nakazali zadnjič.

Medtem se parlament pripravlja na ratifikacijo državne pogodbe

Vlada je pogodbo uradno predložila državnemu zboru. Računajo, da bo ratifikacija izvedena sredi junija. Obenem pa bo parlament pozval vlado, da predloži osnutek ustavnega zakona, ki bo končno veljavno določil nevtralnost Avstrije.

Vlada je sklenila, da se 31. 5. t. l. pelje avstrijska

trgovska delegacija

v Moskvo. Po moskovskih dogovorih mora Avstrija plačati v 6 letih 150 milij. dolarjev v blagu kot odškodnino za nemško premoženje. Treba se je zdaj domeniti, kaj bo Avstrija dobavila. Rada bi, da bi listo blaga, ki jo je predložila Sovjetska zveza, še nekoliko spremenili in se točno domenili za cene. Ko bo urejeno to vprašanje, pa nameravajo skleniti še splošno trgovsko pogodbo za normalni gospodarski promet med obeh državama in podobne pogodbe z ostalimi vzhodnimi državami, kajti USIA je do sedaj izvažala večino svoje proizvodnje na vzhod, Avstrija pa bi si zdaj, ko bo ona sama USIA prevzela, ta trg rada ohranila. Nekateri se v tej zvezi čudijo, da trgovski

minister dr. Illig

ne bo šel z delegacijo v Moskvo, marveč jo bo vodil poslanik dr. Platzer. Dr. Illig se je pred tednom mudil še v Trstu, kjer je imel razgovore glede avstrijskega blagovnega prometa preko tržaškega pristanišča. Ker so že pred časom krožile vesti, da min. dr. Illig misli odstopiti, so se te govorice znova pojavile.

Odnosi med Italijo in Avstrijo

so se zadnje čase poslabšali. Znani so protesti žiljskih kmetov zaradi njihove zemlje, ki jo je zasegla Italija onstran meje. Minuli teden je bila v dunajskem parlamentu nova tozadevna interpelacija. Ob tej priliki so celo poudarjali, da je Jugoslavija pokazala v podobnem primeru več razumevanja. Ozračje med Avstrijo in Italijo pa je še bolj zastrupilo italijansko postopanje z nemško manjšino na Južnem Tirolskem. Južnotirolski senator je iz protesta odstopil in južnotirolski mandatarji so se podali h kanclerju Raabu, da mu razložijo težek položaj.

Sliši se, da se baje avstrijska vlada bavi z mislijo, postaviti na dnevni red dogovor De Gasperi-Gruber iz l. 1946 v Parizu, kjer sta se takratni italijanski predsednik vlade in avstrijski zunanji minister sporazumela o avtonomiji na Južnem Tirolskem. Ta dogovor je bil sprejet v italijansko mirovno pogodbo in gornja vest pridobi na verjetnosti, ker te dni italijanska vlada sama zahteva revizijo svoje mirovne pogodbe.

V Vrbi je bil letos, kot že več let sem,

zdravniški kongres.

Udeležilo se ga je tudi nekaj znanih medicinskih veljakov. Pravijo pa, da letos ni tako dobro uspel kot druga leta. Odpadel je tudi važen referat prof. Burghart-Breitnerja iz Innsbrucka, ki je bil zadržan. Glavni referat je imel prof. Schönbauer iz Dunaja.

Novo ali staro

Dne 19. maja so v Celovcu zopet poživili nam predobro znano društvo „Kärntner Schulverein Südmärk“. To je bila do 1945 organizacija, ki je storila vse za germanizacijo koroških Slovencev. Že pred 50 in več leti je zalagala občine s posojili in stavila pogoj, da se slovensko na šoli ne sme poučevati. Mi tudi dobro vemo, da so ravno ti krogi pred kakimi 30 in 25-timi leti vodili kolonizacijo dežele s priseljenci iz Prusije.

Nismo pozabili, da je bilo delovanje Südmärke in Heimatbunda tesno povezano in usmerjeno v ponemčevanje Slovencev.

Vemo, da so društvo obnovili z vednostjo varnostne direkcije in deželne vlade. Verjetno so to hoteli izvršiti par mesecev, preden stopi v veljavo državna pogodba. Odstavek 5 člena 7 državne pogodbe namreč jasno določa, da je Avstrija dolžna prepovedati vse organizacije, ki služijo ponemčevanju. Ali naj bo obnovec „Südmärk“

V bostonski bolnici v Ameriki izdelujejo umetne oči, ki se premikajo. Ranjeno oko nadomestijo z umetnim, ki ima majhen magnet in reagira na premikanje očesnih mišic. Tako se umetno oko premika kot drugo zdravo in ni mogoče opaziti kake razlike.

Amerikanci bi radi ugotovili, zakaj so v časih, o katerih poroča sveto pismo, ljudje tako dolgo živeli. Pozvali so vse, ki so stari 100 in več let, naj pridejo v Ameriko, da jih bodo na neki znani kliniki zdravniško pregledali in ugotovili pogoje, ki so jim omogočili toliko starost.

Soustanovitelj „Slov. šolskega društva“ piše:

Župnik Ražun

in njegova ustanova

Zdaj po zaključku zimskega gospodinjstva tečaja v šentjakobski šoli in ker je vprašanje o nadaljnjem vodstvu po šolskih sestrah dvignilo toliko prahu, naj tudi jaz napišem nekaj drobcev iz svojih spominov na početek te važne kulturne ustanove.

Z župnikom Ražunom sem se seznanil že kot dijak. V Kranju sem skupno stanoval z dvema šentjakobskima dijakoma Janežičem in Kobentarjem, ki sta mi pripovedovala o njem. Brali smo „Mir“ in Ražunovi brošuri „V boj za slovensko šolo“ in „Bodoča narodna gospodinjstva šola v St. Jakobu v Rožu“. V živem navdušenju za narodno stvar nismo hoteli zaostajati za drugimi rodoljubi in smo iz svojih že itak vedno suhih žepov zbrali 17 kron ter jih kot dar koroških študentov poslali zbiratelju Ražunu. Večkrat sem bil kot dijak na počitnicah pri Kobentarjevih in tako tudi večkrat v župnišću. Udeležil sem se tudi slavnosti polaganja temeljnega kamna in kot reditelj sodeloval ob slovesnosti blagoslovitve šole.

Potekla so štiri leta bogoslovni študij in prvo službeno mesto sem kot kaplan nastopil v St. Jakobu. Boljšega mesta bi si ne mogel želeli. Krasen kraj, po večini zavedno slovensko in verno ljudstvo, župnik dober in potrpečljiv z mladim neizkušenim kaplanom. Na tistem sem ga dostikrat občudoval. Bil je mož razuma, nič čustven, z odločno voljo in močno energijo. Jasno in logično izpeljane so bile njegove pridige. Znal je z besedo tudi krepko udariti. Nasprotniki so se ga bali, a na tistem spoštovali. Prve tedne sem rad hodil k njegovim uram v šolo, da me vpelje v poučevanje veronauka. Od učencev je veliko zahteval, pa imel tudi velike uspehe.

Takrat je bila Narodna šola že v polnem razmahu. Tam nastanjena slovenska ljudska šola se je iz trirazrednice razvila v štirirazrednico. V enem razredu je poučevala sestra prednica Uršula Gosak. Imela je sijajno disciplino in take učne uspehe, da ji je šolski nadzornik izrekel laskavo priznanje. Tudi dekliška gospodanjska šola je pod vodstvom iste prednice in drugih sester dobro uspevala. Ves zavod v prvem in drugem nadstropju je bil poln ukaželjne mladine. Župnik Ražun je videl, kako zorijo prvi sadovi njegovega neumornega truda.

Težkih materialnih skrbi ni imel več. Ustanova je že prišla v tir. Prednica s. Uršula ni bila le dobra učiteljica, ampak tudi več gospodar. Imela je poseben gospodarski talent. Čudno se mi je v začetku zdelo, ko sem videl šolske sestre v redovni obleki delati na polju, vrtu, v hlevu in drugod. Kmalu pa sem spoznal, da se sestre ravnaajo po pravilu „Moli in delaj!“ Delo jim je bilo vir blagostanja.

Močno oporo je Ražun v skrbi za Narodno šolo imel v zavednih šentjakobčanih. Požrtvovalnost, ki so jo pokazali že ob gradbi šole, so ji ohranili tudi še zdaj. Kadar je bilo treba oskrbeti zavod z drvmi, premogom, živili in drugim, so pomagali z denarjem, darovi v naturalijah in tudi z vožnjo.

Boj za slovenske pravice v šolstvu pa se je po naših občinah nadaljeval. „Südmärk“ in „Schulverein“ sta na vso moč delala za ponemčevanje. Ražun je čutil potrebo, da se ustanovi za obrambo oziroma za izvajanje naših pravic posebno šolsko društvo. Obenem pa naj bi to društvo bilo lastnik Narodne šole. Tako naj se njegova ustanova zajamčeno ohrani v slovenskih rokah. Ta misel je po dolgotrajnem preudarjanju dozorela v sklep.

Spominjam se ustanovnega občnega zbora šolskega društva. Bilo je v letu 1913. Župnik Ražun je hotel, da je eden od naju vedno doma zaradi pisarne ali za slučaj previdevanja bolnikov. Takrat pa mu je bilo prav po volji, da sem šel tudi jaz in se udeležil ustanovnega občnega zbora šolskega društva. V večji sobi gostilne Kušer („Benediktinska klet“) se nas je zbralo precejšnje število rodoljubov, laikov in duhovnikov. Ražun je otvoril in vodil zborovanje. Po sprejetju pravil smo se priglašali kot člani in plačali članarino. Kar se dvigne dr. Brejc in spregovori z besedami božičnega angela: „Prijetelj, naznanjam vam veliko veselje: Imamo ustanovnika. Stolni kanonik Vidovic je pristopil kot ustanovni ud in plačal za tiste čase zelo visok znesek. Ražun je bil tisti dan židane volje in prav zadovoljen. Bil je prepričan, da je njegova ustanova dobila s šolskim društvom trdno hrbtnico. Šentjakobska podružnica šolske (Nadaljevanje na 3. strani)

Anton Grdina 81-letnik

Mr. Anton Grdina, predsednik North American Bank v Clevelandu (USA), eden izmed najbolj uglednih Slovencev v Severni Ameriki je pred kratkim obhajal svoj 81. rojstni dan. Jubilant je poleg uspešnega dela v poslovnem življenju tudi mnogo storil za Slovence v Ameriki in po svetu. Čestitamo mu in mu želimo, da mu Bog da še mnogo let zdravja in moči pri delu za slovensko stvar!

Totalitarizem v Argentini

Pred nekaj dnevi je poslanska zbornica v Buenos Airesu sklenila, da popolnoma odobrava politiko državnega predsednika Perona napram katoliški Cerkvi, in je sprejela osnutek zakona, s katerim bi bila izvedena v Argentini ločitev Cerkve od države. Ta osnutek mora potrditi še senat, da postane veljaven ustavni zakon, kajti v sedanjih ustavi je različno zapisano, da „država podpira rimsko-katoliško apostolsko bogoslužje“. Vendar je ta odobritev gotova, ker ima Peron tudi v senatu potrebno večino za spremembo ustave.

Že v zadnjih mesecih smo večkrat poročali o zaostritvi odnosov med Peronovo vlado in katoliško Cerkvijo. Teden za tednom je vlada izdajala nove odloke proti katoliški veri. Ukinila je verski pouk v šolah, zapirala je duhovnike, ki so pridigali proti omejevanju verske svobode. Sedem odličnih katoliških laikov je v ječah. Policija je brezobzirno razgnala vse protestne shode in zborovanja katoličanov.

Peronov režim je namreč v zadnjih letih izgubil mnogo pristašev in iz prvotno socialno naprednega gibanja, ki je v prvih letih svoje vlade izvedlo nekaj res potrebnih socialnih reform, se je potem spremenil v navadno absolutistično diktaturo, ki je na gospodarskem področju spravila državo na rob propada. Zato se je zadnje čase vedno bolj zatekal k visokodonečim geslom o nacionalni neodvisnosti, in k drugim podobnim frazami, ki jih diktatorji uporabljajo za slepljenje ljudskih množic.

Argentinijska je med vojno bila nevtralna in je takrat prodajala obema vojskujočima strankama ter si je tako nabrala ogromne zlate rezerve, ki pa jih je v povojnih letih lahkomišlno zapravila.

Iz prenapetega nacionalizma se je obrnil

Župnik Ražun in njegova ustanova

(Nadaljevanje z 2. strani)

ga društva je prevzela skrb za hišo, največje breme pa je ležalo na ramah šolskih sester samih.

Ražunova ustanova pod preizkušenim vodstvom častitih šolskih sester vrši že blizu pol stoletja — če izvajamo dobo pregnanstva po nacistih — s šolanjem in vzgojo deklet v dobre matere in gospodinje, ki so delo za blagor koroških Slovencev. Ne morem prav verjeti, da bi kdo hotel sestre kratko malo odsloviti. To tem manj, ker je na lanskem občnem zboru šolskega društva društveni predsednik g. dr. Petek izrecno izjavil, da društvo kaj takega ne namerava. Menim, da se ob dobri volji da zadeva rešiti tako, da bo Ražunova ustanova po njegovi zamisli živela naprej!

Alojz Vauti,
selski župnik.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(40. nadaljevanje)

XX.

CERKVENE RAZMERE NA SLOVENSKEM KOROŠKEM OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Ako temu stanju še dodamo v prejšnjem poglavju očitani socialni razvoj kmečkega stanu, potem bomo tudi lahko razumeli globoko in vsestransko krizo, ki je nastopila ob koncu srednjega in v začetku novega veka. Ta se je izrazila najprej v velikih socialnih bojih kmečkega stanu proti njegovim fevdalnim izkoriščevalcem in neposredno zatem še v veliki verski zmedii, ki je nastopila z reformacijo. Oba ta dva velika zgodovinska pojavi seveda tudi nista mogla iti brez vpliva njuno koroških Slovencev.

XXI.

KOROŠKI SLOVENC OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Ako bi hoteli posneti razvoj koroškega slovenstva v teku srednjega veka in označiti njegovo stanje ob zaključku te dobe, bi lahko dejali nekako naslednje:

V političnem pogledu pomenja srednji vek za nas propad naše samostojnosti. Svobodna slovenska država, ki je imela svoje jedro ravno na Koroškem, se med dvema tako silnima pritiskoma, kakršna sta bila nemški od zapada in od severa ter obrski (poznejše madžarski) od vzhoda, ni mogla vzdržati, zlasti ker ni bila dovolj povezana z ostalimi Jugoslavlani proti jugovzhodu.

Glede na to so nad našim narodom že v visokem srednjem veku zavladali Nemci ter uvedli pri nas polagoma tudi svoj politični, pravni in socialni red. — V visokem srednjem veku so ti tuji gospodarji drobili naše ozemlje v razne manjše upravne enote in tako stalno razbijali našo narodno enotnost. Meje teh enot so se stalno spreminjale, vladale so jim pa razne tuje velikaške rodbine,

tudi proti Ameriki (t. j. Združenim državam), ki v Južni Ameriki ne uživajo posebnih simpatij, kar je psihološko precej nerazumljivo, kajti siromak na bogataša nikoli ne gleda s preveč prijaznim očesom, tudi takrat ne, kadar mu s svoje bogato obložene mize kaj da. Združene države so pa izvajale proti Argentini gospodarske sankcije v raznih oblikah, kar je gospodarsko stanje države še poslabšalo.

Iz teh razmer se je rodilo nezadovoljstvo proti sedanjemu režimu, ki le s policijo, časopisjem, radiom in propagandnim aparatom še obvladuje državo. Izvrševanje oblasti je pa Perona in njegovo stranko tako prevzelo, da so začeli kovati svojo ideologijo, takozvani „peronizem“, ki bi naj postal nekak „svetovni nazor“ argentinskega države in njenega ljudstva.

Kralj, ki prodaja svoje ime

Faruk, bivši egiptovski kralj, naslednik faraonov, mora iskati službo, ker nima od česa živeti.

Doslej so o tem kralju pisali časopisi le koliko je izgubil ali dobil pri igri na karte ali koliko je zapravil v tem ali onem znanim nočnem lokalu v Parizu, Rimu, v Nizzi, ali kje drugje na francoski Rivieri.

Še ko je bil kralj v Egiptu, ni užival prav dobrega slovesa. Pravi, da je slutil, da bodo njegovi podaniki nekega dne izgubili potrpljenje nad njegovim razsipanjem in ga pregnali ter da je nekoč rekel:

„Prišel bo čas, ko bo na svetu samo pet kraljev: štirje na igralnih kartah, in angleški kralj!“

Izgleda pa, da se za čas begunstva ni prav nič pripravil. Faruk sam pripoveduje, kako je zapustil Egipt brez denarja.

„Bil sem bogat kralj. Živel sem v čarobnih palačah kot v pravljicah iz tisoč in ene noči. Toda moja osebna lastnina ni bila nikdar velika. Zaboji zlata in diamantov o katerih so pisali časopisi, da sem jih naložil na ladjo, ki me je odpeljala iz Egipta obstojajo le v domišljiji časnikarjev. Resnica je, da se je vse tako naglo zgodilo, da sem zapustil svojo palačo samo z nekaj drobiža v žepu. V zadnjem trenutku mi je moj zvesti služabnik stisnil v roko nekaj denarja.“

Sedaj je pa prišel čas, da povem, kako sem doslej živel. Podpiral me je prijatelj, nek arabski kralj, ki pa je umrl in njegov naslednik mi je sedaj podporo ustavil. Zato moram sedaj prijeti za delo.“

Pravi, da je bil njegov podpornik kralj Ibn Saud, vladar saudijske Arabije, ki je umrl novembra 1953.

Branje glavnih režimskih časopisov in uradnih govorov je privedlo objektivne opazovalce do zaključka, da v Argentini vstaja nov totalitarizem, kot smo jih v Evropi doživeli pod Hitlerjem in Musolinijem in v drugimi njihovimi manjšimi posnemovalci.

Svoj novi nauk so začeli vcepljati srednješolski mladini. Tukaj so jim seveda narobe hodili veroučitelji in duhovniki, ki so učili krščanski katekizem, ki je bil v nasprotju z novim „razodetjem“ peronizma. Zato so jih izgnali iz šol.

Tukaj je nastal spor s katoliško Cerkvijo, ki se je postavila v brambo pravic človeške osebnosti, ki je po katoliškem nauku sveta in njene pravice so nedotakljive. Ena izmed teh pravic je svoboda verskega prepričanja in svoboda izvrševanja verskega bogoslužja.

Boj se je šele začel, a kako se bo končal, ne dvomimo.

Vendar zaenkrat ne izgleda, da bo moral Faruk prijeti za kramp ali lopato, kajti pogaja se z ameriškimi televizijskimi in filmskimi družbami.

Neki angleški gledališki agent mu je ponujal 120.000 šilingov, a je stavil pogoj, da mora nastopati na odru s turbanom (turškim pokrivalom op. ured.). Neka ameriška družba mu je nudila dva milijona šilingov za deset nastopov na televiziji, a pol milijona bi lahko dobil kot glavni igralec v nekem filmu.

Faruk je vse te ponudbe odbil, češ da so smešno nizke, in da je pod častjo egiptovskega kralja prodati se za tako „mal denar“. Upa, da bo dobil več.

Kdo je imel prav?

Ta zgodba se je odigrala na Madžarskem. Zidarski polir na neki stavbi ni hotel razdreti lesenega ogrodja, dokler beton še ni bil čisto izsušen. Krajevni odbor komunistične stranke ga je dal zapreti in bil je obsojen na prisilno delo, češ, da je „zavlačeval gradbeni načrt“.

Njegov naslednik je na povelje komunistične stranke dal podreti leseno ogrodje in opaze in čez dva dni se je udril betonski strop stavbe. Zaprl so ga in ga obsodili na prisilno delo kot „saboterja“.

Slučaj pa je nanese, da sta se oba polirja srečala v taborišču za prisilno delo v Balatonfelyes, in razgovor je nanese na stavbo, zaradi katere sta bila oba obsojena.

Nista se mogla sporazumeti, kateri izmed obeh je prav napravil.

Fridtjof Nansen

Dne 13. maja je poteklo 25 let, odkar je umrl Fridtjof Nansen, raziskovalec polarnih krajev in velik človekoljub. Za svoje delo v prid vojnim ujetnikom v prvi svetovni vojni je dobil Nobelovo nagrado.

V znanstvenem svetu je Nansen znan predvsem po svojih raziskovanjih ledenih pokrajin in ob sever. tečaju. S svojo ladjo „Fram“ je poskusil po morju priti do severnega tečaja. To potovanje je opisal v lepi knjigi, ki je prevedena v mnoge jezike, med drugim tudi v slovenščino.

Bil je pa tudi človek zlatega srca in je njegovo ime povezano s povratkom pol milijona vojnih ujetnikov iz Rusije po prvi svetovni vojni. Lotil se je te naloge po naročilu tedanje Lige narodov v Ženevi in je po ogromnih težavah dosegel od komunistične revolucionarne vlade v Rusiji, da je dovolila povratek zajetih vojakov tedanjih centralnih sil Nemčije in Avstro-Ogrske. Za vse je moral sam skrbeti, za transport, prehrano, iz zemlje so čez noč zrasla ogromna taborišča, organiziral je zdravstveno službo in vse, kar je bilo potrebno.

V par letih po vojni so bili vsi vojni ujetniki iz tedanje novonastale Sovjetske zveze vrnjeni svojim družinam in to je bil eden izmed razlogov za podelitev Nobelove nagrade v l. 1923. Če pomislimo, da se po drugi svet. vojni še 10 let potem, ko so utihnili topovi, ujetniki še niso vrnili, kljub temu da so se prometna sredstva v teh 25 letih neizmerno izpopolnila, moremo šele prav preceniti veliko Nansenovo delo.

Strahotna lakota, ki je nastala leta 1922, je Nansena postavila pred nove naloge. Na Zapadu je organiziral pomoč stradalajočim v Sovjetski zvezi in, ko se je obrnil na vlade, so mu ena za drugo iz političnih razlogov odrekle pomoč. Ostal je navezan zgolj na zasebne dobrodelne ustanove, ki so ga edine podprle in lahko se reče, da je njegova akcija rešila desetisoče stradalajočih v Rusiji gotove smrti.

Končno je slišati Nansenovo ime pogosto v zvezi s potnimi listi. On je ustvaritelj takozvanega „Nansenovega potnega lista“, ki ga je ženevska „Liga narodov“ ustvarila za emigrante, ki so iz političnih razlogov morali zapustiti Sovjetsko zvezo, in za katoliške Armence, ki so jih Turki po prvi svetovni vojni zaradi njihove katoliške vere preganjali in jih je okrog 300.000 takrat moralo zapustiti rodno zemljo Armenije.

Ta plemeniti Norvežan je mnogo pripomogel k olajšanju in zdravljenju ran iz prve svetovne vojne; ko je končala druga svetovna vojna, je njegov glas že za večno utihnil.

Njegovo truplo je že strohnelo v grobu, ostala so nam pa njegova dela in njegovo življenjsko geslo:

„Življenje ni namen samemu sebi, temveč, zgolj sredstvo za to, da kaj dobrega storimo, za kar se je vredno boriti.“

ki so bile le v rahli odvisnosti od skupnega vrhovnega vladarja, nemškega cesarja. Šele v teku poznega srednjega veka so se iz teh upravnih edinic razvile dežele, ki so prihajale potem druga za drugo v posest Habsburžanov, dokler niso ti ob koncu srednjega veka združili pod svojim žezlom vseh. Koroški Slovenci, še v zgodnjem srednjem veku neomejeni gospodarji svoje lastne usode, so postajali v teku visokega srednjega veka le še predmet v rokah tujih velikašev, dokler niso v teku poznega srednjega veka za več stoletij sploh izginili kot politični činitelj iz zgodovine.

Ravno izoblikovanje dežel je bil eden najvažnejših političnih dogodkov naše zgodovine srednjega veka. Njih nastanek in razvoj v vedno večjo samostojnost je bil tesno povezan s fevdalizmom in s sebičnimi težnjami plemstva, da si zagotovi čim največjo samostojnost nasproti vladarju. V tem stremljenju je tudi stalno pojemala moč države, t. j. rimsko-nemškega cesarstva, v korist posameznih dežel, tako da so bile nekatere (na primer Češka) le po imenu sestavni del cesarstva, v drugih so hodili njih deželni knezi tudi vedno očitneje po svojih lastnih potih in celo tiste, ki so postale last Habsburžanov, še niso imele nobene skupne vlade, temveč so le priznavale Habsburžana za svojega deželnega kneza, upravljala se je pa vsaka sama čisto po svoje, po svojih lastnih postavah in izročilih ter le sporazumno z deželnim knezom. — To deželno samostojnost nam za Koroško na zunaj lepo dokazuje dejstvo, da se je ohranilo ustoličevanje deželnega kneza prav do začetka XV. stol., a zatem je ustoličevanje nadomestilo „poklonstvo“, ob priliki katerega se je novi deželni knez prav tako slovesno obvezal, da bo „spoštoval deželne svoboščine“.

Ta razvoj je bil za nas Slovence sila važen. Kakor sem naglasil že spredaj, smo veljali Slovenci še v visokem srednjem veku nasproti tujcem še vedno za poseben narod, ki so ga oni nazivali „Slovenec“, včasih „Krantanec“ in včasih „Vende“.

Toda ravno vedno večje uveljavljanje deželnih samostojnosti je povzročilo, da so narodna imena vedno bolj

bledela v korist pokrajinskih. Čeprav so bili „stanovi“ vseh naših dežel Nemci, so se čutili vendarle celo oni politično vedno manj povezane z ostalimi svojimi rojaki po drugih deželah ter so se smatrali v prvi vrsti za „Korošce“, „Kranjce“ itd., iz česar je potem polagoma nastal celotni pojem „koroške narodnosti“, „štajerske narodnosti“ itd. Dočim je bila še v visokem srednjem veku precej živa zavest nemške nacionalne skupnosti, je proti koncu srednjega veka ta skoro čisto ugasnila, ostala je pa seveda še vedno njih skupna kulturna zavest. Zlasti stanovi so se pri nas smatrali za predstavnike „koroške nacije“, „kranjske nacije“ itd. Važno je pa, da so ravno stanovi slovenskih dežel („notranjeavstrijskih“) vedno občutili nekako vzajemnost svojih interesov in so začeli zato že izza XV. stol. nastopati navadno skupno nasproti vladarju ter se v ta namen neštokrat shajati k skupnim sejam deželnih zborov in odborov.

Zaradi stoletnega življenja v takem ozračju in zaradi pomanjkanja medsebojnih političnih zvez je prepočil tak duh polagoma tudi Slovence, tako da je tudi pri njih obledela zavest narodne enotnosti in so se začeli tudi oni vedno bolj čutiti „Korošce“, „Štajerce“ itd. Zanimivo je, da so začeli kranjski Slovenci celo svoj jezik označevati za „kranjskega“, dočim so pa koroški in štajerski Slovenci vsaj tega še nadalje dosledno nazivali samo „slovenskega“.

To uveljavljanje pokrajinskih nazivov namesto narodnega je bilo za nas Slovence skoraj usodno, ker je potem še v XIX. stol., ko se je pri Nemcih že davno zopet obnovila zavest njih narodne skupnosti, pri nas še dolgo izredno močno zaviralo našo narodno prebujo. Nemci so se tega tudi jako dobro zavedali. Dočim so sami zase vedno in ob vsaki priliki poudarjali svojo nemško enotnost, so pa skušali proti nam ob vsaki priliki naglašati in igravati dotedanje pokrajinske označbe, tajiti našo narodno enotnost in nas prepričevati, da sploh nismo Slovenci, temveč „Korošci“, „Kranjci“ itd. Zlasti na Koroškem so se skušali Nemci bolj ali manj uspešno posluževati tega sredstva proti manj zavednim Slovincem prav do današnjih dni.

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri. — V maju so vsa k dan šmarnice ob pol 8. uri zvečer.

DOLINA PRI POKRČAH

Vsem romarjem te božje poti sporočamo, da bo letošnji romarski shod dne 3. julija. Od 7. do 11. ure bodo sv. maše in obhod z Najsvetejšim skozi gozd.

Ob 11.30 začetek t. o. m. b. o. l. e., ki je namenjena za poravnavo ostalega dolga. Srečke boste dobili od konca maja naprej pri župnih uradih in v Dolini. Tudi za dobitke vas lepo prosimo.

Vsi ste iskreno naprošeni, da nam pomagajte, da bosta romanje in tombola dobro uspeli, da bo dolg poplačan in da bomo mogli polagoma misliti na notranji in zunanji omet cerkve.

Farni svet Pokrče

NONČA VES — CIRKOVČE

V nedeljo, 15. maja, je bil za vasici Cirkovče in Nonča ves, ki ležita ob vznožju Komlja, velik praznik. Ta dan v cvetočem Marijinem mesecu majniku sta si izbrala France Riedl, pd. Simonov v Nonči vesi, in Marta Nachbar, pd. Jopova iz Cirkovč, da stopita pred poročni oltar in si obljubita zakonsko zvestobo. Veliko število sorodnikov in prijateljev sta povabila, da se z njima vred poveselejo in praznujejo.

Praznično so pokali možnarji v obeh vaseh, ko so se začeli zbirati svatje v Nonči vesi. Ob deseti uri so napolnili lepo romarsko cerkev pri „Mariji na Pesku“. Poročno mašo in poročne obrede je opravil preč. prof. Silvo Mihelič. V jedrnatih in izklesanih besedah je v poročnem nagovoru podal mladima zakoncem globoke misli o pomenu družine in o svetosti zakonskega stanu.

Izvenerkveno slavlje se je vršilo v gostilni pri Pavliču. Čeprav so lansko leto prizidali precej veliko dvorano, so jo svatje in na večer še „oknarji“ napolnili do zadnjega kotička. Veselo in pristno domače razpoloženje je trajalo pozno v noč. Zvečer se je zbral še pliberški moški zbor, da se oddolži svojemu dolgoletnemu članu. Zapel je mlademu paru celo vrsto ubranih pesmi.

Mlada zakonca izhajata oba iz poštenih, vernih in zavednih družin. Marta se je pred leti šolala v gospodinjski šoli v št. Rupertu pri Velikovcu. Tako je stopila dobro pripravljena in izveščana v novi stan. Oba, France in Marta, sta dolga leta sodelovala pri pliberškem cerkvenem pevskem zboru in pri prosvetnem društvu. Za vsa njuno požrtvovalnost jima bodi izrečena pristrčna zahvala. Gotovo bosta tudi v bodoče še rada pomagala pri kulturnem delu, kolikor jima bo pač dopuščal čas.

Mladima zakoncem k poroki iskreno čestitimo in jima želimo na poti skozi življenje mnogo sreče, zdravja in zadovoljstva.

Prodajam hišo

z lepim vrtom v Ribnici ob jezeru. Naslov v upravi.

Ostanita zvesta cerkvi in narodu, ustvarita si lepo družinsko življenje in vzgajata naraščaj tako, kot sta bila sama vzgojena, da bo šimonova hiša tudi v bodoče slovela kot trdna, verna, poštena in narodna hiša.

KOTMARA VES

V nedeljo, dne 24. aprila, smo imeli veliko slovesnost v naši fari. Bila je instalacija novega župnika č. g. Franca Brumnika.

Slovesni obred se je začel ob pol desetih dopoldne in se je zbralo mnogo ljudstva iz domače in sosednjih far. Novemu dušnemu pastirju smo postavili velik slavolok s slovenskim napisom: „Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem“. Sprejemu je prisostvoval č. g. dekan Štih. Novega župnika je najprej pozdravil cerkveni ključar Bašnik, a nato še naš župan g. Lindl. Sledile so deklamacije šolskih otrok in so se vsi dobro odrezali. Bili so to Pivšev Lipij, mali Hanzej, Urška Kuknikova in Mici Čimžarjeva. Novemu župniku so izročili tudi lep šopek rož. Nato je zapel moški pevski zbor dve pesmi, a zatem je nastopil mladinski pevski zbor, ki se je to pot prvič predstavil javnosti in lepo zapel triglasno pesem, ki je bila za to priložnost posebej pripravljena. Tudi naš znani tenorist Franc Štosir, ki ga že poznate iz radia, je ob spremljavi moškega zbora zapel eno pesem.

Med streljanjem topičev smo se podali v cerkev. Pred vhodom je bil drugi slavolok v našem materinem jeziku: „Pozdravlja vas hvaležna vsa župnija“. Slovesno pridigo je imel č. g. dekan Štih, a nato je sledil obred

Pri nas na Koroškem

instalacije ter slovesna maša, ki jo je zaključil Te Deum z blagoslovom. Po obredih se je novi župnik v izbranih besedah zahvalil za sprejem in pozval svoje nove farane na skupno življenje v Kristusu.

Popoldne je novi g. župnik opravil še slovesne litanije, nakar je bil ta veliki dan za našo faro zaključen. Pri vseh obredih je lepo prepeval naš pevski zbor, ki mu gre vsa pohvala. Pohvaliti je treba tudi tiste, ki so pomagali pri spletnanju vencev, postavljanju mlajev in krašenju cerkve.

VOGRČE

Dne 4. maja smo slovesno praznovali god sv. Florijana, našega farnega patrona. Procesije so prišle iz sosednjih župnij, zelo lepa pridiga je izzvenela v prošnjo: Sv. Florijan, varuj nas časnega in večnega ognja. Upali smo, da bo ob tej priliki tudi blagoslovljen novi motor brizgalne v gasilskem domu. Pa izgleda, da v senci zvonika sv. Florijana ne potrebujejo več cerkvenega blagoslova za novi motor, ki je bil kupljen s prispevki vseh faranov. Popravila pri cerkvi napredujejo, le vreme nam je doslej nagajalo.

Pri veselici v gostilni je neki gost iz Pliberke dobil lažje poškodbe na obrazu kot opomin, da se z Vogrčani ni šaliti. Nekateri ljudje pač na žalost mislijo, da se nesoglasja še najlažje poravnajo z udarci po obrazu. — Čas bi že bil, da bi takih nasilnosti bilo konec.

Starše pa prosimo, da vzamejo otroke ob taki priliki s seboj v cerkev in jih šele po maši pustijo, da gredo pastri svojo radovednost po „štantih“. V našem stolpu je neki zlikovec razbil napravo za regljanje. Slabo

vzgojeni mladenič bo kmalu okusil trdoto zakona. V vzgojnem oziru bi radi veljali za napredne, pa smo v resnici zelo zaostali. Bolj kot otroci bi bili potrebni prave vzgoje prenekateri starši.

ŽIHPOLJE

V zvezi z našim poročilom o pouku slovenščine na šoli v Žihpoljah smo prejeli od tamošnjega šolskega vodje dopis, v katerem ugotavlja, da naše poročilo ni točno, marveč da na šoli v Žihpoljah poučujejo slovenščino po predpisih odredbe iz leta 1945.

Z veseljem vzamemo to dejstvo na znanje in s tem naše poročilo v prejšnji številki popravljamo.

BOROVLJE

Preteklo nedeljo smo pa v našem mestu pod Košuto imeli obisk, ki smo ga res bili veseli. Prišla sta pevka zbora iz Šmarjete in iz Sel ter slovenska igralska skupina ki je nam pokazala misterij „Brezmadežna“. Borovljani in okoličani smo do zadnjega kotička napolnili našo veliko kino-dvorano. Najprej sta pevka zbora zapela pod vodstvom pevovodje č. g. Miheliča šopek Marijinih pesmi, tako da se je nam, ki bolj redko slišimo v mestu slovensko pesem, kar srce tajalo in smo vse izvajalce nagradili z navdušenim ploskanjem. Res lepo in ubrano so prepevali in se je videlo, da so pridno vadili pod strogo roko večšega pevovodje.

Sledil je kratek nagovor č. g. Zaletela, ki je razložil pomen misterija „Brezmadežna“.

Ko se je razgrnil zastor, smo zagledali trume belih angelov, ki so se harmonično gibali na odru in beli nebeške speve, ki jih je uglasil znani, sedaj že pokojni slovenski skladatelj Vinko Vodopivec. Ko je bilo

† Pavlu Sternu - Plesnikarju v spomin

V prejšnji številki smo kratko poročali o težki izgubi, ki je zadela Plesnikarjevo domačijo v Kortah.

V soboto zjutraj se je bil Plesnikarjev gospodar peljal v Celovec, dvignil je denar, ki ga je izkupil za les, popoldne se je vrnil v Žel. Kaplo in kmalu je krenil proti Obirskemu in hodil peš skozi Korške tesni, vedno v spremstvu znancev. Pri Plesniškem mostu se je od zadnjega spremljevalca Jožeta poslovil, poklical po telefonu od svoje doma, da so spustili voziček po vzpenjači, ker je imel s seboj zavoj nakupljenih Kaple. Voz z zavojem je prišel srečno na Plesniko. Mislil so da je oče pač šel peš in bo še čez čas prišel domov.

Namesto da bi oče res prišel, pa je sin Izidor prinesel na Plesniko strahovito vest, da je oče mrtev. Ko se je vračal z dela, je našel očetovo mrtvo truplo ob poti pod vzpenjačo v Repah, ki spadajo h plesniški kmetiji in so sredi poti proti Plesniku.

Nihče ni videl, kako se je nesreča zgodila. Vendar se da z veliko gotovostjo domnevati sledeče: Plesnikar je sedel na voz tako, da je gledal nazaj. Voz je bil že od prej, ko so spravljali po njem les k cesti, visoko pripet. Na ta način je rajni z glavo segal malo pod nosilno vrv. Prišla je opora, ki tišči vrv k tlom. Les in železo sežeta tam pod nosilno vrv za dobro ped. Ob ta les je zadel Plesnikar nevedoma z glavo zadaj, klobuk je padel doli takoj tam, v glavo je dobil globoko rano, bržkone je bil takoj nezvesten, ostal je sicer še na vozu, čez kakih 20 m dalje je pa le zdrknil z njega, padel globoko kakih 10 m in obležal s težkimi poškodbami na travniku in umrl!

Plesnikar Pavel Stern še ni dočrtil 50 let; rodil se je 18. 6. 1905. Bil je potomec Plesnikarjev v Kortah, očeta Pavla Šterna in še živeče matere Marjete, roj. Bučovnik. Poročil se je 9. 11. 1931 z Ljudmilo iz Smrtnikove hiše v Kortah, ki je lani preminula po hudi bolezni 6. 3. 1954.

Trda so bila leta, v katerih je Pavel gospodaril na Plesniku: koj ko je prevzel poselstvo kot mlad gospodar, je nastopila huda gospodarska kriza, ki je tudi to gorjansko kmetijo trdo pritisnila. S trdim delom in umnim gospodarjenjem se je skupno z ženo Ljudmilo izkopal iz stiske. — Rodilo se jima je 5 otrok: Peter, Ciril, Izidor, Adolf in Marica. Prišla je strašna druga svetovna vojna. Gospodarjev brat Karel je moral v vojske. Doma pa je grozila izselitev. S svo-

jim svobodoljubnim in slovenskim srcem je stal na strani svojega naroda.

Po vojni pa se je takoj lotil spet obnove doma, tehničarje kmetije in naprednega gospodarstva. Sam si je dal napraviti potrebno vzpenjačo. Imel je tudi še druge načrte, ki mu jih je prerana smrt prekrila.

Kako spoštovan in priljubljen je bil, je pokazal njegov pogreb, ki je bil v torek, 7. majnika dopoldan. V oddaljene Korte so prihitali ne le sofarani Obirčani, temveč tudi Kapljanci in Belani in Selani in še od drugod. Bilo je okoli 400 udeležencev, polovica teh moških. Pogrebne obrede je opravil domači dušni pastir in preč. g. Anton Cvetko ob asistenci preč. g. Stefana Mesnerja, provizorja iz Žel. Kaple. Ker je bil sneg zmečkal pota, so krsto s truplom rajnega spustili od hiše po vzpenjači do ceste in ga pripeljali h korški cerkvi. Žalno pridigo je imel g. Cvetko, na grobu je spregovoril rajnkemu v spomin domači dušni pastir č. g. Holmar, obirski pevski zbor pa mu je zapel pesem v slovo.

Rajni Plesnikar je bil zvest, zaveden Slovenec, stalni naročnik naših slovenskih listov, „Tednika“, „Vere in doma“ in „Nedelje“, ud Mohorjeve družbe.

Bil je veren katoličan, redno je zahajal v cerkev kljub daljni in težavni poti, bil je redno pri sv. zakramentih in na njegovem domu je vsa družina vsak dan skupno molila. Spoštoval je duhovnike in jim zaupal, posebno domačim slovenskim.

Naj mu pravični Bog poplača njegove dobrote in njegova duša naj počiva v miru! Bridko prizadetim otrokom pa naše iskreno sožalje in pomoč božja naj jim stoji ob strani!

Posmrtnica

Ni še gomila
tista zelena,
kjer spi Ljudmila,
ljubljena žena;
ni še Plesnica,
solz posušila,
ker je kmetica
njo zapustila;
niso sinovi,
njive, gozdovi,
hčerka edina,
dom in družina

še potolaženi —
ko so prinesli
vest nam žalostno,
da bodo čuli
pesem nagrobno
zopet sosed
v naši tej sredi
koroških planin:
ker si zapustil,
nas, o preblagi,
zemlje slovenske
zvesti ti sin!

V. P.

predstave konec, so ljudje bili kot očarani in so kar obsedeli na svojih mestih ter so se le počasi dvigali in odhajali iz dvorane.

To prireditev bomo ohranili v lepem spominu in si takih obiskov še želimo.

GONOVECE

Štefelc Zofija, roj. Skuk, je bila tri tedne v Celovcu v deželni bolnici. Na praznik presvetega Rešnjega Telesa ob devetih so jo pripeljali domov iz bolnice, rak je že preveč razjedel, zato bi operacija bolnice ne mogla več rešiti. V petek ob devetih se je ločila s tega sveta in šla njena duša v večnost, ko jo je gospod kaplan še prej ob pol 1. uri ponoči sprevidel s svetimi zakramenti za umirajočo. V nedeljo, 22. majnika, smo rajno ob prisotnosti številnih sorodnikov, znancev in faranov spremljali k zadnjemu počitku. Pevci so ji zapeli v slovo. Rajna naj počiva v miru! Družini Štefelc in Fera naše iskreno sožalje!

MEDGORJE — CELOVEC

Nekje za luno živimo. Nobene zveze nismo imeli doslej z našim glavnim mestom. Le redki so kraji na Koroškem, ki bi bili tudi še leta 1955 tako odrezani od sveta, kakor smo mi Medgorjani. Tri leta smo že brez vsake avtobusne zveze.

Ker pa državna pošta ne „zmore“ te prometne linije, se je sedaj privatnik usmili našega zanemarjenega kraja in nas bo povezal z glavnim mestom. Tukaj se zopet vidi, da je privatna iniciativa lahko zelo pozitivna. G. Ferdinand Miklautz bo dne 23. majnika otvoril privatno avtobusno linijo, ki bo povezovala Podgrad in Celovec. Ob 5.50 minut bo vozil avtobus iz Podgrada in zvečer ob 18.20 pa iz Celovca nazaj. Vozni red bo razobsežen na vseh postajah in ga dobite tudi v avtobusu.

Točnejša pojasnila dobite pri podjetniku v Celovcu, Vilacher Strasse 79, tel 59-26.

RADIŠE

Dolgo se nismo oglasili v „Tedniku“, je že marsikdo rekel na Radišah; se bomo pa sedaj oddolžili vsem z našo dosedanjo zamudo.

Na večer pred materinsko nedeljo smo slovesno sprejeli Fatimsko Mater božjo. V soboto je ves dan deževalo, proti večeru pa se je lepo zjasnilo. Zbrali smo se faranj kot ena družina v pozni večerni uri in pričakovali nebeško Romarico. Vso razsvetljeno že v temnem večernem mraku smo zagledali; nosili so jo naši fantje. V pozdrav je zapel cerkveni zbor, a v očeh so zaiskrile slehernemu solze ginjenosti in veselja. Šolska mladina je z zbornio deklamacijo pozdravila Fatimsko Gospo, zatem pa je govoril g. župnik. Pozdravil je Marijo kot Misijonariko, ki prihaja prav za materinski praznik, da opomin vse na njeno sporočilo, ki ga je dala pred 38 leti v Fatimi.

V cerkvi mno ji pripravili prestol naokusno opremljenem oltarju. Imeli smo duhovno obnovo, ki jo je vodil č. ggospod — salezijanec.

Tretji dan Marijinega bivanja med nami, prav za sklep, pa je prišel med nas prevzvišeni gospod škof. Veselili so se ga mali, saj so se lepo pripravljali na prejem svete birme, veselila pa se je vsa farna družina. Po vaseh so bili v pozdrav postavljeni lepi slavoloki. Ob 9. uri smo vsi farani sprejeli slovesno g. škofa.

V slavnostni deklamaciji so pozdravili g. škofa v imenu fantov Wrulich Rupij, v imenu deklet Beti Kucher, v imenu mož Podršnikov ata in v imenu mater Podršnica. Prav lepo je pozdravil mali Franci, sinček šolskega ravnatelja g. Mairitscha. Sledil je pozdrav g. župnika v imenu fare, g. Mairitscha v imenu šole, Brazov oče pa je pozdravil Prevzvišenega v imenu farnega odbora in obenem je poklonil g. škofu k 10-letmu jubileju lepo knjigo: „Daritev katoliške Cerkev“. Zatem je pozdravil v imenu občine g. župan J. Walter, v imenu orožništva pa g. Taumberger.

Sledil je nato spreved v farno cerkev. Med sveto mašo nam je naš nadpastir tudi v našem domačem jeziku pridigal. Govoril nam je o Fatimski Materi božji in o ljubezni. Med sveto mašo je cerkveni zbor zapel dovršeno lepo najlepše zborne pesmi pod vodstvom pevovodje g. Wrulicha. Po sv. maši je g. škof podelil zakrament svete birme.

Popoldne ob 4. smo se pa ponovno zbrali v Cerkvi in se poslovili od Fatimske Gospe.

Zahvaliti se moramo pesebej mil. g. kanoniku Al. Zechnerju iz Dobrle vesi, da nam je dal za te dni kíp Fatimske Matere božje.

Trajni spomenik smo postavili Mariji tudi s tem, da smo obnovili deklasio Marijino kongregacijo in to prav ob 50-letnici ustanovitve, to je ob zlateg jubileju.

Praktični nasveti

STROČNICE

Stročnice (grah, grahorica, bob, fižol in detelje) so v glavnem poljske rastline, četudi grah in boljše vrste fižola sadimo po vrtovih in skrbno obdelanih njivskih gredicah. Te rastline so eno-, dvo- in nekatere večletne. Korenine so v zgornji plasti gosto razrastle, glavna korenina pa je globoko v spodnji plasti zemlje, od koder, zlasti v suhih poletnih mesecih, srka potrebno vlago.

Na koreninah imajo večje ali manjše številne kot proseno zrno debelih gomoljčkov, v katerih so bakterije, ki iz zraka dobivajo za svoj razvoj in za rastlino potreben dušik. Gomoljčki se pravzaprav naredijo tam, kjer so bakterije zlezle pod kožo korenine in je zategadelj nastala na tistem mestu nekakšna oteklina, kar je popolnoma naraven pojav. Bakterije, ki imajo pod kožo korenine vse ugodnosti, se hitro množijo. Rastlina nudi bakterijam nekaj raztopljenih rudnin-

skih snovi, rastlina pa dobi mnogo prebavljenih dušičnih snovi, tako da živi v izobilju in še zemlja po njih ostane bogato založena z dušikom.

Te vrste bakterije se množijo že pri 3-4 stopinjah toplote, to je od zgodnje pomladi do pozne jeseni.

Kljub „izobilju“ je priporočljivo gnojiti stročnicam, da ima mlada rastlina, predno se privadi na delo bakterij na koreninah, tudi v zemlji za rast potrebne dušične snovi. V ta namen podorjemo ali na vrtu podkopamo nekoliko dobro uležanega (starega) gnoja, ki da zemlji tudi potrebno toploto in temno barvo, katera vleče sončne žarke nase. Če pa v prvi razvojni dobi nima teh življenjskih ugodnosti, sicer vzkali in požene nekaj listov, toda traja nekaj tednov, da se globoko zakorenini in opomore. To opazujemo pri vseh rastlinah. Ko požene prve listke in se prične usvajanje ali asimilacija, porabi rastlina večino asimilatov za rast korenin. Šele tedaj, ko se močno zakorenini, se prične rast nadzemnih delov: listov in stebel.

Poleg omenjene količine uležanega hlevskega gnoja potrebujejo stročnice precej apna in fosfornih snovi.

Apnenčev prah je najbolje raztrositi že jeseni ali vsaj zgodaj spomladi, pred setvijo pa 200 do 250 kg superfosfata in nekoliko manj kalijeve soli. Zelo dobro se obnese

Tomaževa moka, ki jo tudi v jeseni raztrosimo ali vsaj zgodaj v igredi kar po snegu. To umetno gnojilo ima do 50% apna in približno 13% fosfatov.

Res je, da dobijo korenine iz zemlje precej fosfatnih in kalijevih snovi, a vendar je za dosego visokega pridelka potrebno tudi te snovi zemlji pridati in obenem vrniti v obliki dobrega hlevskega gnoja in umetnih gnojil.

Glede kolobarjenja je važno samo to, da zlasti detelje ne smemo sejati drugo za drugo na isti njivi, ker je po njih zemlja zelo utrjena. Najbolje je stročnice sejati za žitom in za stročnicami okopavine ali pa zopet žito. Poleg tega, da stročnice pustijo zemljo v dobrem stanju, rahlo, založeno z dušikom, v bujni rasti tudi uničijo zlasti enoletni plevel.

Že se bliža čas košnje detelj in grahorice. Deteljšča bomo prehranili in polili z gnojnicami in, če imamo še v zalogi superfosfat, ga raztrosimo ali pa kar med gnojnico primešamo. Tako obdelana deteljšča bodo redno dajala bogato košnjo in v krmi ne bo

JOH. VÖLKER
Celovec-Klagenfurt, Villacher Ring 45-47
V bogati izbiri tudi na obroke in kreditne pole

primanjkovalo hranilnih snovi, kar je za uspešno rejo živine velikega pomena.

Grah in fižol, zlasti na vrtu, pa smemo sejati na isto gredico. Grah je že visok in fižol je tudi po večini povsod začel kaliti. Ako ima fižol na listkih rjave lise, ga populimo in na isto mesto posadimo dobro prebrana zrna, ki smo jih oprali v precej vroči vodi, ki uniči razne bolezenske kalit. Kljub temu pa je dobro fižol poskropiti z dobrimi sredstvi, ki jih kupimo v prodajalnah semen.

LESNI TRG

Trgovinsko ministrstvo je dovolilo izvoz 30.000 kub. m. gradbenega lesa iz Koroške v Italijo.

Nedavna zapore lesnega izvoza je občutno prizadela koroško lesno gospodarstvo, ker so se začele zaloge kopičiti. Podoben položaj je nastal tudi v drugih zveznih deželah. Zato je bilo trgovinsko ministrstvo prisiljeno omiliti izvozno zaporo. Najprej

Za Binkošti
za birmo in obhajilo, za ženin in neveste - vsi modni okraski pri
„ELGETZ“
KLAGENFURT, RAINERHOF

Za birmo:
moliveniki,
rožni venci in drugi spominčki
v bogati izbiri

Knjigarna Carinthia
CELOVEC-KLAGENFURT, Völkemarkter Ring 25

PODRUŽNICE:
CELOVEC, STERNALLEE 5
WOLFSBERG V LABOTSKI DOLINI
KÖTSCHACH V ZILJSKI DOLINI

Koroški zavarujte pri
„Kälabrand“
Koroška deželna zavarovalnica za škodo po ognju
CELOVEC - KLAGENFURT, Alter Platz 30

Našim gospodinjam

Zahvalno pismo

Iz mnogih krajev smo prejeli več dopisov staršev, ki želijo izreči zahvalo šolskim sestram po zaključku gospodinjških šol v št. Rupertu in v št. Jakobu. Tako nam je pisala neka mati od Zilje:

Zahvala Kmetijsko-gospodinjški šoli v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu.

Učna doba šestih mesecev je minula, dolgi so bili ti meseci za domače, a kratki za naše gojenke, ki so z veseljem sledile pouku in se tudi naučili veliko lepih in ko-

ristnih stvari. Kako se vse učne moči te dobre šole, trudijo, podati gojenkam najboljši, kar bodo za vse življenje potrebovale, o tem se vsak dan iznova lahko prepričamo. Želeli bi, da bi se tudi starejša dekleta ne ustrašila in poskusila v tem zavodu šolskih sester si pridobiti še kaj več znanja in izobrazbe.

Za nesebični trud in požrtvovalnost vsem učnim močem naša iskrena zahvala in božji blagoslov pri vsem njihovem delu!

Hvaležni Ziljani.

Nekaj iz zdravstva:

Neprijeten duh iz ust

Slab duh iz ust je silno neprijetna stvar. Ne povzroča sicer nobenih bolečin, a človeka napravi nemogočega za družbo. Maršikdo se sam niti ne zaveda, da prihaja iz njegovih ust slab duh, drugi okoli njega pa to močno občutijo. Kot vljudni ljudje tega sicer ne pokažejo in ne govorijo o tem, razen v najožjem družinskem krogu. Kdor ve, da mu prihaja slab duh iz ust, mu je seveda silno neprijetno, ker se dobro zaveda, da je zato okolici nadležen.

Slab duh iz ust prihaja od nezdravega stanja zob in ustne dupline ali pa je posledica bolezni kakega bolj oddaljenega organa.

VÖLKER-MÖBEL
KUHNJE - DIVANI - NASLANJACI

Povzročajo ga tudi lahko nekatera hranila, začimbe in dražilna okrepčila, ki več ali manj časa po zavžitju kvarijo izdihani zrak. Dokazano pa je, da izvira več kot 90% vseh slučajev slabega duha iz ust od predolgega zastanka hrane okrog zob, ki se s po-

močjo bakterij razkrajajo. Ostanki hrane se držijo v brazdah na površini zob in v medzobnih prostorih, najlaže pa v duplinah nagitih zob in na raskavi površini zobnega kamna. Če je odprta kaka korenina s segnitim živcem, povzroča to v zvezi z razkrajajočo hrano, ki se v taki duplini posebno lahko nabira, izredno močan in neprijeten duh iz ust.

Tudi pod nezglaženimi, preko zob stoječimi plombami in ravno tako pod prevetimi kronami, ki se ne oprijemajo tesno zobnega vratu, se nabirajo in gnijejo odpadki hrane, ki povzročajo trajno zelo slab duh. Zaradi razpadanja in gnitja hrane se vname tudi prosti rob dlesna, ki sčasoma izgubi svežo rožnato barvo, oteče in odstopi od zob. Tako dlesno je silno občutljivo in krvavi že na rahel pritisk, to zlasti pri uporabi zobne ščetke. Pogosto začne v takih primerih dlesno gniti. Gnoj, ki se izceja iz gnojnega dlesna, pomešan z ostanki razkrojene hrane, ki se okrog takih zob posebno rada nabira in hitro skisa, povzroča prav tako neprijeten duh iz ust. (Dalje prihodnjič)

NASVETI ZA KUHINJO

Lepo barvo dajo juhi rjavi čebulni olupki, ki jih damo kuhati skupaj z drugo zelenjavo.

Pečena perutnina bo posebno sočna, če jo odgrnemo z limoninim sokom, preden jo postavimo v pečico.

Dobro skorjico dobijo panirani zrezki in kotleti, če pred paniranjem meso za nekaj minut položimo v mleko. Tako pripravljeno meso je tudi bolj sočno.

Karfijola ostane bela tudi med kuhanjem, če damo v vodo, v kateri se kuha, olupke pol limone.

Pečen krompir dobi okusno skorjo, če ga pred pečenjem potresemo nalahno z moko.

Cirkus Friderike Hagenbeck
bo gostoval na Koroškem

Na svojem potovanju po Avstriji - trenutno gostuje z velikim uspehom na Predaliskem - bo ta veliki hamburški cirkus na svoji turneji na Dunaj priredil tudi po koroških mestih številne predstave. Podjetje vodi ga. Friderike Hagenbeck. Pot cirkusa vodi preko Tirolske, Koroške in Štajerske na Dunaj. Ker bo to prvi cirkus v letošnji sezoni, ki bo gostoval pri nas, bo zanimanje zanj nedvomno veliko.

V ospredju predvajanj so številne dresurne točke. Londonski krotilec Frank Turill vodi skupino sedmih zveri, v kateri so tri levine, dva leoparda, po en tiger in puma (indijski lev). V drugi taki dresurni točki predvaja berlinski krotilec Hans Galvas dresurno-akrobatske točke z dvema medvedoma, ki vozita dvokolesa. „Maika“ in „Peter“, kakor se oba imenujeta, pa vozita tudi motorna kolesa in njih „socius“ je človek.

Trije indijski sloni predvajo glasbeno dresurno točko. Fred Petoletti privede šest norveških „fjord“ konjev in skupino 12 lipincev, kar je nekaj edinstvenega. Nadalje: friziški vranec in 2 kodra („pudeln“) plešejo - valček! Nastopajo tudi azijske kamele, lipicanci in guanako, katerega imenujejo „južnoameriškega brezgrbnega kamela“.

Ves spored traja tri ure in ga dopolnjujejo številne senzacionalne točke kot n. pr. skupina 14 Liliputancev. Dame in gospodje te male rasti niso zgolj za ogledovanje, kot je običajno pri takih skupinah, temveč so odlični umetniki-artisti.

V cirkusu imajo tudi številne divje zveri in druge živali. Poleg pume, jaguarja in drugih je treba v prvi vrsti omeniti opico Ngo-ngo, ki je velika kot človek in je doma iz Konga v Afriki. Močna je tako, da se spopade tudi z leopardom. O prihodu cirkusa bomo še poročali.

Dvokolesa (bicikli) od 780.- S naprej in več kot 60 drugih modelov najdete pri
Truppe & Ermann
BELJAK-VILLACH, Widmang. 41
Vogel Kirchenplatz.

DAMSKE PLASCE
MOŠKE OBLEKE
najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri
Pleikner OHG.
BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

Naša strokovna trgovina kovčkov, aktovk, denarnic in nahrbtnikov je
Veit Mühlbacher
KLAGENFURT, Rainerhof

ZENINI IN NEVESTE, POZOR!
Tapecirano pohištvo, žimice (modroci), divani, foteli, prvovrstni izdelki samo pri strokovnjaku
JOSIP MAIRITSCH
drž. izprašani mojster za tapetništvo in dekoracije
KLAGENFURT
Priesterhausgasse 1
Cene zmerne. Prepričajte se!

„Ne izgovarjaj se!“

Pred sodiščem je stal mlad fant. Bil je obtožen, da je ukradel sedlo in konja. Priče so izpovedale, da so videle, kako je na rami nesel sedlo, a konj mu je sledil.

Fant je priznal, da je vzel sedlo, a glede konja je pa tajil.

„Ko sem deval sedlo na rame, sem vzel iz žepa kocko sladkorja in jo dal konju, da bi bil miren. Če je potem konj šel za mano, pa jaz nič ne morem zato.“

Ta izgovor mu ni nič pomagal in je bil tudi zaradi tatvine konja obsojen.

V življenju ne pomagajo še tako prebrisani, a prazni izgovori. Ljudje imajo pogosto navado, da svoja nepravilna dejanja opravičujejo z vsemogočimi domislicami in zato pravi naš narodni pregovor: „Vsak izgovor je dober, tudi če ga pes na repu prinese“.

Dober, da, za tistega, ki hoče potolažiti svojo slabo vest, a v življenju taki izgovori nimajo nobene veljave. Vodiijo k neuspehom, k lenobi; k ljudem, o katerih pravimo, da ne vedo, zakaj živijo. Tak človek ima vedno pri roki izgovor, da prepriča samega sebe: „Drugi so krivi! Če bi bilo tako, kot sem jaz hotel, bi se vse lepo izteklo.“

Ko jih pa svet začne prezirati, pa se tolažijo: „Bodo še že videli, kdo sem jaz!“; če tega niti sami ne morejo verjeti, poiščejo pomoč v kozarčku žgane pijače in potem postane njihova vera „trdna kot skala“, le noge se jim majejo.

Res je, da je življenje težko in da nam pogosto dela krivico, in da naših dobrih namenov često svet ne razume in noče priznati.

Toda rojeni smo bili zato, da se v življenju borimo, da si v delu in boju prekalimo značaj in postanemo močje v polnem pomenu te besede; zato so vsakdanje težave in nevednosti le stopnice, po katerih se dvigamo k zastavljenemu cilju.

Indijska legenda

Sin je pripeljal pred očeta dekle, ki si jo je želel za ženo. Ko sta bila sama, je sin vprašal očeta:

„Ali se ti dopade?“

„To je lepo dekle, je odgovoril oče, „ti si se naučil ločiti popolno od nepopolnega. Vendar — jaz je ne bi jemal za ženo. Ne bo ti prinesla sreče. Moral boš dan za dnem čuvati njeno lepoto, kajti pozeleli jo bodo tudi drugi. Lepota je mogočna sila; ona se bo naučila jo rabiti. In potem boš postal zgolj nemirni čuvaj lastne sreče, postal boš suženj njene lepote. Kajti čim lepša je stvar, tem bolj nemirno polje kri v tistem, ki jo mora čuvati.“

„Toda jaz ljubim lepoto, jaz jo potrebujem za življenje in jo bom vedno iskal,“ je razburjeno vzkliknil sin.

„Prav si rekel,“ je dejal modri oče, „in v tem prepoznam v tebi svojega sina. Toda, kdo ti brani občudovati lepoto? Ali je potrebno, da si na vrtu zasadiš orhidejo, ko jo vendar lahko občuduješ v prosti naravi! Ali lepota ne ostane lepota, tudi kadar ni v tvoji posesti?“

„Posest povzdiguje človeka,“ se je branil sin.

„Zato pa toliko globlje pade, ko jo izgubi.“

Sin je odšel in si vzel k srcu očetove besede. Čez čas pa je zopet stopil pred očeta in privedel dekle, ki je ne bi maral niti najbolj zavrženi potepuh.

„Razmišljal sem o tvojih besedah, oče,“ je spregovoril, „in vzel bom žensko, za katero se nihče ne bo potegoval.“

Oče je odkimal.

„Ali sem ti rekel, da se moraš ponižati v močvirje človeške nepopolnosti. Ta ravno tako ni zate kot prejšnja.“

„Kakšno mi pa potem svetuješ?“

Tedaj je oče pogledal sina in ga vprašal: „Ali ni bilo v tvojem življenju ženske, o kateri lahko rečeš, da je imela zate vedno le ljubezen, odkritost in nežne besede?“

„Da, moja mati,“ je odgovoril sin.

„Torej,“ je nadaljeval oče, „najdi si dekle, ki bo vredna, da postane mati tvojih otrok, tako da bo tvoj otrok nekoč tudi tebi dal enak odgovor, kot sem ga sedaj jaz prejel od tebe. Tako in le tako žensko vzemi za ženo!“

REŠITEV ZLOGOVNICE IZ ZADNJE ŠTEVILKE:

SeruM, RožA, EsteT, ČenČE, KopeR, Obri, KameN, OglaS, Svetek, Osl, VigrED, EtnA, LovčEN.

Prve črke dajo: SREČKO KOSOVEL:

Zadnje črke: MATERINSKI DAN.

Za mladino in prosveto

Časopisni članek, ki je ustavil promet

Vsak poklic ima svoje težave, a bralci časopisov si niti ne morejo predstavljati težav uredniškega poklica. Tudi najbolj nadarjenemu časnikarju se lahko pripeti, da brezupno grize svinčnik, ker mu nič pametnega ne pride na misel, posebno kadar ni v politiki nič novega, a dobri Bog prizanaša. Tjude s povodnji, potresi, požari, in drugimi nadlogami.

Večno pisanje o „mrzli“ in „topli“ vojni, o ministrih, ki potujejo sem in tja na stroške ubogih davkoplačevalcev, o konferencah tu in tam, se pa je priskutilo ne samo bralcem (to že vemo...) ampak tudi samim novinarjem.

Tako si je nekega poletnega jutra urednik dnevnika „Cape Times“ v Cape Town-u v Južni Afriki belil glavo, kaj naj napiše, a kazalec na uri ga je opominjal, da bo članek moral kmalu iti v tiskarno, da list pravočasno izide.

Ubogi urednik je, iz naveličanosti nad prazno vsakdanjo politiko, poromal v duhu nazaj v brezskrbne, lepe čase svoje mladosti, in se vdajal prijetnim spominom. Stavki so mu gladko tekli, pisalni stroj je prijetno klopotal in članek je vidno rasel.

Ob koncu, ko je sluga iz tiskarne že trkal na vrata, in priklkal zamaknjene uredniške nazaj v krušo realnost, v pusto vsakdanjost, je ta še z bridkostjo zaključil, da je današnji čas izgubil smisel za veselje, za humor in da je tudi današnja mladina drugačna, da nima več tiste vedrosti in nedolžne razposajenosti, zaradi katere so jo očetje sicer strogo karali in včasih tudi za ušesa potegnili, a v srcu so se njenih porednosti sami veselili in jih napram drugim celo zagovarjali.

Ta njegov sentimentalni izliv so naročniki lista dobili serviranega pri zajtrku. Tudi v Cape Town-u imajo ljudje ne ravno pohvale vredno navado, da časopis najraje pri jedi berejo.

Bila je sobota in vso poslovno življenje se neha opoldne, ko se zapro vsi uradi in trgovine ter se začne praznovanje. Manjkalo je še nekaj minut do 12 ure, ko se je naenkrat pojavil na St. George Street, na eni izmed najbolj prometnih ulic v središču mesta, starinski, predpotopen avtomobil.

Izgledalo je, kot da so ga pobrali iz muzeja. Bil

je sestavljen iz kosov, ki so pripadali različnim tipom avtomobilov, majal in zibal se je po cesti, a vsako toliko časa se je pobliskalo in počilo iz izpušne cevi, tako da bi človek mislil, da bo vozilo vsak čas zletelo v zrak. Edina stvar, ki je brezhipno delovala je bila hupa, ki je neusmiljeno tulila. Vozilo je imelo čudno visoko streho, čez katero je visela razcefrana, na pol segnita plahta.

Čudna prikazen se je ustavila na križišču, ravno pred poslopjem, v katerem se tiska časopis „Cape Times“. Odprla so se vsa štiri vrata nenavadnega vozila in z njega se je izkocabala gruča mladih fantov, v staromodnih slamnikih, eden za drugim so lezli izpod plahte, tako da je bilo čudno, da so mogli vsi najti prostor v avtomobilu. Dva sta takoj skočila k sprednjemu kolesu in odvila vijake ter kolo snela. A pod os so pa podložili nekaj opek, ki so jih tudi s seboj prinesli. Naposled so pa naslonili na hladilnik velik plakat z napisom: „Lastnik tega vozila je šel na čaj k prijateljem“.

Preden so se ljudje zavedli, so mladeniči s slamniki že izginili brez sledu.

Kmalu se je na cesti nabrala dolga vrsta avtomobilov, kajti mladi prebrisanci so svoje staro-davno vozilo tako nastavili, da je oviralo ves promet. Vozači čakajočih avtomobilov so trobili, pisali, mahali z rokami, vpili, preklinjali, a vse skupaj ni nič pomagalo. Eden izmed njih je celo sedel za volan starega avtomobila in po dolgem trudu je pognal motor, a šele potem je opazil, da mu to nič ne pomaga, ker ni bilo sprednjega kolesa.

Zbrala se je takoj velika množica gledalcev, ki so se zabavali nad jezimi obrazi avtomobilistov, ki niso mogli naprej. Prišli so, kot običajno, z zamudo, tudi prometni policaji in končno so po dolgem iskanju našli manjkajoče sprednje kolo. A ko ga je policaj že hotel znova pritrditi na os, se je od nekod pojavil eden izmed mladeničev s slamnikom. V roki je imel stetoskop, to je aparat, ki ga rabijo zdravniki, da poslušajo utripe srca. Najprej je položil aparat na gumo kolesa, a takoj potem na levo prsno stran policaja in resno odmajal z glavico, rekoč: „Mož, vi imate slabo srce, vsak napor je za vas lahko smrtonosen,“ tako da je ubogi policaj pobledel in kolo mu je padlo iz rok.

Takrat pa je zadonela čudna godba. Mladeniči v

slamnikih so se medtem namreč zbrali na strehi palače „Cape Times“ in ropotali z lonci, ponvami, starimi konzervnimi škatlami in drugimi podobnimi „glasbili“. Čez vso dolžino palače so pa napeli platno z napisom: „Gaudamus igitur! (Veslimo se!) — Začetek stare študentske pesmi; op. ur.) Študentje pozdravljajo stare prijatelje pri „Cape Times“.

Na drugi strani ulice pa je na terasi konkurenčnega časopisa bilo zelo živahno. Filmali in slikali so, da je bilo veselje.

In urednik konkurence si je zadovoljno in škodljivo mel roke. Celo dopoldne je namreč bil v zadregi, kaj naj „skuha“ za večerno izdajo lista. No, sedaj je imel izborni snov za zanimiv članek.

Novinarji se pogosto pritožujejo, da ljudje njihovih „umotvorov“ ne berejo dovolj pozorno. Pa če bi jih preveč dobesedno jemali, bi jih včasih v lepe škripce spravili.

Srečko Kosovel:

OREH

Zasadij je stari Torkar oreh. Dvajsetleten bil je takrat, pa se že mu je vesala v dušo grenka žalost, in z bridkostjo ga pojila in s sovraštvom, in z brezupom.

Pa je prišel v šestdeseto, zagorelo je v poljanah, zagorelo je po mestih — Pa se mu hrbet skrivil je, pa so mu zobje izpali, in lasje se pobelili (bili so kot bela volna), stari Torkar pa kot jagnje čakal tolažnice smrti.

Ali glej: nenadoma — kaj prihaja s svetlim ognjem, kaj prihaja z blaznim vriskom? Svoboda vihra na konju, vsa goreča, vsa bleščeča, (tla pod njo so vsa goreča) — na ognjenem zlatem konju.

In v oktoberskem večeru, ko da duše izprašuje, je viharilo v drevesih, dvigalo je skednjem strehe, in divjalo, in divjalo, in še oreh je izrulo.

Pa nenadoma je prišlo kakor črn oblak. In Tokar reče sinu: „Vsadi oreh, o mogoče še dočakaš, kar nekoč sem čakal jaz“ — in izdihne. Mraz pritiska, mraz pritiska čez ves Kras tam pa raste grenki oreh.

Rasti, rasti, grenki oreh!

Obrazi iz Slovenske književnosti:

Srečko Kosovel

Kosovel je pesnik slovenskega Krasa, ki se v tržaškem zalivu spaja z Jadranskim morjem. Rodil se je leta 1904 v Sežani, a umrl je še kot visokošolec leta 1926.

Sele po njegovi smrti je izšla njegova prva pesniška zbirka, v kateri so bile zbrane njegove pesmi iz dijaškega lista „Lepa Vida“, in iz raznih drugih revij.

Že kot otrok je skušal grozote vojne; bila je to svetovna vojna 1914—18, kar je zapustilo v njegovi duši trajne sledove. Hudo ga je prizadelo tudi, da je njegov ljubljani Kras padel pod Italijo in kot zaveden Slovenec je z bridkostjo prenašal fašistično strahovlado nad primorskim slovenskim ljudstvom.

Zato pa je v svojih pesmih hrepenel po čisti lepoti, dvigal se je na krilih fantazije v svet, kjer ni hudobije, nasilja, hinavstva. Vendar se ni naslajal v lepo zvonečih, a praznih besedah, temveč je iz trpke lepote svoje kraške zemlje črpal žive podobe in izraze za svoje kristalno čiste misli.

Bil je pesniški talent in - da nj tako mlad umrl, - bi gotovo postal najpomembnejši slovenski lirski pesnik sedanjosti. Vendar njegovo kratko življenje ni bilo zaman, kajti podaril je svojemu ljudstvu pesmi, ki bodo ohranile trajno vrednost v slovenski književnosti in so take, da jih lahko pokazemo vsakomur.

Njegovo mlado življenje je ugasnilo kot sveča, ki sama sebe použiva, da sveti drugim.

Simon Jenko:

Naše gore

Mogočno se dvigajo naše goré,
ozirajo se na cvetoče poljé,
pošiljajo toke mu bistrih vodá,
navzdol se podvizajo hčere gorá,
pozdravljajo rod, ki se dviga na dan,
in last imenuje goró ino plan,
pozdravljajo ga, na uho mu bobné:
„Naj volja tak krepka, ko tvoje goré,
naj moč ti bo taka, ko tvojih je rek,
ki trgajo jez in potresajo breg;
a mirno ponosno srce ti naj bo,
ko tvoje pomladi poljé je cvetno!“

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Življenje v pomladi

Jesen je zelenel, hrast je poganjal. Nebo je bilo čisto, jasno, zelenje tako lepo, sveže-zeleno. Sveže ozelenela trata je s svojimi pestrimi cveti vabila metulje, gora se je že odevala v zeleni plašč sv. Jurija. Tisti ptički, ki so iskali zavetja in hrane, zdaj pri gospodi zdaj pri kmetu, so se poslovili od gostoljubnih streh pa prišli v gozd in na polja. Pomlad jim je naročila, naj si spleto nova gnezda. Poljske mejice so oživele. Vrnili se je že z juga s r a k o p e r s svojo družino, že je pretel s svojim čak, čak, da bo oplenil gnezda.

Ob robu hrastove šume je bila kamenita groblja, pušča je prepletala in ovijala robida, med njo je raslo par grmov črnega trna in pritlikav, krivenčast bezeg. Prav teh par trnjev, prav to bomo mejico si je izbral strnad za domovanje. Prav nič več ga ni bilo kot našega nagajivega vrabca, prav tak močan kljun je imel, za semensko hrano primeren, nožice močne; mnogo se zadržava po tleh. Kako lepa oblačila imajo ti ptički! Čelo, vrat, prsi in spodnji del telesa so citronino rumeno obarvani, na koncu hrbta, nad repom je rjavoreč, ostalo telesce je sivorjavopisano, v perutih pa ima prvo letalno pero bel rob, naslednja pa rumenega. Tako pisani so samčki, mladiči in starke pa so poniznejše, enoljne barve; v naravi je že tako, da so samci lepši, pri nas ljudeh pa pravijo, da je in da naj bi bilo obratno. Zbral si je samico, ki je bila prav tako velika ko on, samo da ni imela citronino rumenega čela in je bila vse poniznejših, skromnejših barv. Zgodaj si je zvil gnezdo, zgodaj ga mehko postlal. Zgodaj je samica znesla šest drobnih belih jajčec, ki so bila rdečerjavo pikasta, pike pa med seboj zvezane, tako da so jajčeca bila kakor žilnata. Samica je legla, samec pa je neumorno prepeval in ji lajšal skrbi. Neutrudno je prepeval svojo enolično pesmico od jutra do mraka, vedno svoj „ci ci ci cicee“. Spomladi, ko se je še ženil, je bila ta pesem prešerna, kakor bi malo jecljal in se hvalil: „Imam, imam ljub'ce tri“, sedaj pa, ko ima samico, ko bo moral skrbeti za mladiče pa pravi: „Kol'ko imam skrbi!“

Prvo gnezdo se je srečno izpeljalo. Zvesta sta ostala drug drugemu in se takoj pripravila na drugo lego. Ob žetvi so bili drugi mladiči godni. Tedaj se je vsa strnadova rodovina dvignila in šla na strnišča pobirati odpadla zrna: Na strnišča gredo, strnadi so zato! Tudi žužki jim gredo poleti v slast,

vendar pa je njihova glavna hrana seme-nje. Na strniščih so dobili družbo, med vrabce so se pomešali, spat so hodili v poljske meje. Na večer se je še kdo od njih spomnil pa zapel, da „ima ljub'ce tri“ ali pa da „zdaj nobenih ni skrbi“.

Polja so osamela, strnišča so očrnela, pre-

Šmarnica - solzica

Že so razklenili
se zeleni listi.
Iz osrčja čisti
cveti se razvili

v šmarnico - solzico.
Sonca bo iskala...
blago bo dišala!
Gledam jo, cvetico,

ji solze preštejem:
solze - rosne cvete,
štejem do devete -
ji sočutno dejem:

„Šmarnica - solzica,
v maju tiho plakaj,
v maju sonca čakaj -;
moja si sestrice!“

Ti in jaz solzice
skupaj bova zbrali,
jih vdano dali
na oltar - Device.“

Milka Hartman

Vojeslav Mole:

SEJAVEC

Sejalec stopa čez njivo. Ravno jutro je. Čez sinje gore, kjer se budijo iz zamišljenih sanj večni lesovi, je razlilo sonce v svet morje bleska, da trepečejo pod njegovimi žarečimi valovi obzorja in se lesketa v daljini srebrni pas reke, zastor s komaj vidnim pajčolanom. Na bližnjem holmu se je prebujala dobrava v pesmi ptičev. A kjer se beli v zelenem bregu vaška cerkev, je zadržalo v stolpu in zaplulo skozi sveži zrak nad strehami nizkih koč v smejoča se razorana polja: zvonil jutranji zvon, poje jutranjo molitev.

Čez razorano njivo stopa sejalec. Sonce ga obseva, stopa kakor svetnik, obdan od zla-

orali so jih za novo setev. Jesen se je nagnila v zimo; nebeški tkalci so tkali čezenj belo preprogo; tedaj so šli k hišam. Prenočevali so po kozolcih in skednjih, redki vrabci so jim bili za družbo, ko je pritisnil mrzli sever so šli v dole, so šli v mesta, iskali so tam po konjskih odpadkih neprebavljena zrna in ona, ki so jim jih trosili ljudje kot miloščino. -

S prvim dihom pomladi so zapustili mesto in šli na polja - pričeli so nov letni krog.

Joža Herfort

Urban Jarnik:

Kako je siromak osla izgubil

Stari oče žene v družbi svojega mladega sina osla na sejem, z namenom, da ga proda, če bo le mogoče. Trgovci na polju ju vidijo in pravijo: „O, neumna človeka, ki ra- je praznega osla pred seboj ženeta, kot da bi ga eden zajahal, posebno ko je eden že zelo star, a drugi še mlad.“

Ko je stari oče to slišal, je posadil sina na osla. Pa nista prišla daleč, ko ju srečajo drugi znanci, katerim se je pa stari mož smilil in zato ga pokarajo: „Poglejte neumnega možaka, ki svojega mladega, brzega sina posadi na osla, sam pa, ves šibak od starosti, poleg peš hodi.“

Po tem opominu posadi stari oče sina na tla in mu veli, da hodi poleg njega. Pa nista daleč prišla po potu, ko zasliši oče, da ljudje godrnjajo, češ da je on primoral sina drobnih nog, da hodi poleg njega, sam pa jezdi, bi vendar on lažje hodil.

Na to ukaže oče sinu, da se vsede na osla za njim. Zgodi se pa, da ju srečajo novi ljudje, ki ju prijazno pozdravijo in povprašajo očeta ali je ta osel njegova lastnina, ali pa ga je samo najel za ježo. Stari mož odgovori, da je osel njegova last in da ga žene na trg.

„Drago ga boš mogel prodati, če ga preobtežuješ s takim tovorom, da ga boš na pol mrtvega pripeljal na trg.“

Ko oče to sliši, razjaše osla, ukaže tudi sinu, da stopi na tla in zvezeta oslu noge ter si ga zadeta na rame. Ko tako neseta osla na hrbtu, se zbere okrog njiju velika množica, ki ju zasmehuje: „Poglejte bedaka, v glavah se jima je zmešalo, dva osla tretjega neseta.“

To zasramovanje pa je zbudilo jezo in nevoljo v starem možu, in ker sta ravno hodila ob potoku, potisne z vso močjo osla v vodo. In tako je nastala povest o siromaku, ki je osla izgubil.

Ta basen pa nas uči, da ni mogoče vsem ustreči; stori, kar te modrost uči.

Srečko Kosovel:

Jutro na gori

Sonce sije na sinje robove,
ki jih poljublja jutranji hlad,
te sive ostrine, te proste vrhove,
te imam rad.

Nad vsemi-polji, nad vsemi dolinami
srebrni se meglja.
Tu sem kot orel med sinjinami
blizu Boga.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine
(17. nadaljevanje)

Prvi sunek je bil tako močan in tako nenaden, da ga je vrgel na tla. Zdrav razum mu je dejal, da je najbolje, ako ostane v tem položaju, zakaj pesek se je kar kadil in sukal v zraku, da ni mogel videti niti čevljev daleč predse; rad bi se bil splazil do čolna, da bi bil bolj na varnem, toda ni vedel, kje je. Vendar to ni trajalo dolgo; silni orkan je sedaj vzdignil vodovje in razmočeni pesek se je sprejel.

Francisco je čutil, da je ves premočen, in je bilo morje sama ogromna pena - ki je vrela povsod, bela kakor mleko - toda še vedno gladko, kakor bi ga pritiskala moč vetra. Vlada je že stala više in pokrivala polovico peščenega otoka, čez drugo pa so se razlivala pene z divjo hitrostjo.

In sedaj so se odprle zatvornice neba, in dež in pene, ki jih je vzdignil orkan, so bile na izgubljenega mladeniča, ki je še vedno ležal tam, kamor ga je bil sploščal vrgel vihar. Nenaden udarec vode mu je pa pokazal, da ne more tam ostati dalje - morje je hitro naraščalo. In preden je mogel na vseh štirih storiti nekoliko korakov, ga je drug val, kakor da bi ga lovil v svoji jezi, vnovič opomnil na skrajno nevarnost, in moral se je postaviti pokonci in pohiteti proti višjemu delu peščenega otoka, kamor je bil zvelkel svoj čoln in živež.

Osepljen od dežja in morske vode, ni mogel razločevati ničesar. Naenkrat je padel; spotaknil se je bil ob sodu za vodo in

njegova glava je zadela ob zaboj. Kje pa je bil čoln? Ni ga bilo več! Veter ga je bil moral odnesti! Izgubljeno je bilo torej vsako upanje! Udarec ob zaboj in strah zaradi izgube čolna sta bila tako huda da je omedlel.

Ko se je zopet zavedel, je bil prizor zopet ves izpremenjen. Prostrano vodovje je bilo divje in strašno razburkano. Šumelo je tako grozno kakor prej orkan; ves peščen otok, razen kosčka zemlje, na kateri je bil Francisco, so pokrivale razburkane pene in tudi njegovo zavetje je bilo včasih prepravljeno, kadar so se večji valovi nagrmadili na manjše ter se razlili do njegovega znojja. Francisco se je začel pripravljati na smrt.

Polagoma je ginila tema in črni oblaki so se začeli rdečiti na obzorju. Francisco je začel upati - oh, upati kaj? - da morebiti za trenutek uteče smrti, da dočaka potem še hujšo; da se reši srditih valov, ki ga hočejo pogoltniti in ki bi ga v nekoliko trenutkih rešili vseh muk in težav, da umrje pod žgocim soncem za žejo in gladom, da v smrtnem boju kliče po vodi! Ko je Francisco premislil vse to, si je z rokami zakril obraz in molil: „O Bog zgodi se Tvoja volja! Toda v svojem usmljenju dvigni še više vodovje!“

Vendar voda ni več naraščala. Vihar in veter je polagoma pojenjal in peneči valovi so se nižali. Dan se je že svital in nebo se je zjasnilo. Prvi znaki jutranje zarje, ki so oznanjali svetlobo in gorkoto, so se prikazali na obzorju, ko so oči upajočega mladeniča zapazile neko temno stvar v razburkanem valovju. Bila je ladja z enim samim jamborom, ki se je močno zibala semintja

in ki jo je veter gnal naravnost proti peščenemu otoku, na katerem je bil on. Njen trup se je sedaj vzdignil visoko v zrak, sedaj zopet je izginil njegovim očem v dolinah vodovja. „Razbila se bo na kosce!“ si je mislil Francisco, „izgubljena je - peščenega otoka ne vidi!“ In ako bi bilo mogoče, bi jim dal znamenje, da jih opozori na nevarnost, tako zelo je v tem trenutku sam pozabil na svoj žalostni položaj.

Ko je Francisco opazoval ladjo, je sonce posijalo na to prizorišče strahu in trpljenja. Vedno bliže je veter gnal ladjo, po kateri so se vzpenjali valovi, da jo uničijo. Strašen je bil videti njen hitri beg, in to tem bolj, ker je bilo očito, da hiti naravnost v pogubo.

Naposled je mogel razločevati ljudi na krovu. Mahal je z rokami, toda oni ga niso videli. Vpil je, toda njegov glas je odnašal veter. Ladja je prihajala vedno bliže, kakor bi bila njena usoda gotova. Le še dva kabla je bila od otoka, ko so ljudje na krovu zapazili nevarnost. Toda bilo je že prepozno! - Poizkušali so jo obrniti - toda val za valom jo je tiral proti peščenemu otoku. Sedaj je zadela ob njega! - Edini še preostali jambor je padel na stran in divji valovi so hitro dokončevali delo razdejanja in smrti!

Enajsto poglavje

RESITEV

Franciscope oči so bile nepremično obrnjene na ladjo, ob katero so sedaj butali valovi s strahovito srditostjo. Videti je bilo kakih osem ali devet mož na krovu. Vsak val, ki je zadela ob ladjo in se potem razlil

čeznjo, jo je potisnil le še bolj na peščen otok. Naposled je bila že tako daleč, da so valovi izgubili že skoro vso moč, preden so dospeli do nje. Ako bi bila zgrajena močno in trdno, bi se bila morda uspešno ustavljala sili viharja in mornarji bi se bili rešili. Toda bila je slabše vrste, in sicer, je pravilno sodil Francisco, ameriški breg, primeren za hitro vožnjo, zelo ozek in šibko grajen.

Kakor je pričakovati, se Franciscope oči niso niti za trenutek obrnile od edine stvari, ki ga je mogla sedaj zanimati - od nenadnega prihoda ladje in nevarnosti, v kateri so bili ljudje na njej. Zapazil je, da sta dva izmed mož stopila k ladijskim vratom ter jih odprla. Nato sta šla dol in, akoravno so se valovi razlivali čez ladjo in je moralo tudi že precej vode priti vanjo, niso oni, ki so bili ostali na krovu, zaprli vrat za njima. Toda v malo minutah je bila vsa skrivnost razjasnjena: iz ladje so prihajali skozi ta vrata ljudje, v začetku posamezno eden za drugim, potem pa kar na ducate - bili so to ujeti Afrikanci, ki jih je bila ladja polna. V kratkem času jih je bilo na krovu vse črno; dva človekoljubna Angleža sta izpustila uboge ljudi, da bi imeli isto nado, kakršno so imeli sami, da si rešijo življenje. Zaenkrat še vedno niso poizkusili zapustiti ladjo. Pomešani med seboj kakor čreda ovac, sredi razburkanih valov, ki so se zlivali čeznjo, so ostali vsi, Evropeci in Afrikanci, na krovu. In ko so težki udarci valov pretresali ladjo, je bilo videti, kako so se obračali v vsako smer vsi brez razločka, jetniki in ječarji.

(Dalje prihodnjič)

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja, 29. maja: 07.20–07.25 Duhovni nagovor — 07.25–08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 30. maja: 07.20–07.25 Duhovni nagovor — 07.25–08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Turek, 31. 5.: 13.55–14.25 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Zvoki harmonike. — Sreda, 1. 6.: 13.55–14.25 Poročila in objave. Iz domačih logov: Obisk pri najmlajših v št. Jakobu. — 18.45–19.00 Okno v svet: Mesto pod ledom. — Četrtek, 2. 6.: 13.55–14.25 Poročila in objave. Solisti pojejo in igrajo. — Petek, 3. 6.: 13.55 do 14.25 Poročila in objave. Od pravljice do pravljice. — 18.45–19.00 K'k' je bou pa k'k' je še kej. Sobota, 4. 6.: 09.00–10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. (Voščila) — Nedelja, 5. 6.: 07.20 do 07.25 Duhovni nagovor. — 07.25–08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

NOVI URNIK SLOVENSkih RADIJ-SKIH ODDAJ V TRSTU

Radijska postaja Trst A sporoča, da je pričeni s 15. 5. t. l. uvedla naslednje spremembe urnika govornjenih sporedov:

Poročila: vsak delavnik: 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15, 23.15.
Ob nedeljah in praznikih: 8.15, 13.15, 14.15, 20.15, 23.15.
Pregled tiska: vsak delavnik ob 14.30.
Šport: dnevno ob 20.00 uri; ob nedeljah tudi ob 21.00.
Kulturni obzornik: vsak delavnik ob 12.45.
Večerna predavanja: dnevno ob 19.15; ponedeljek, sredo in petek ob 21.00 in 22.00.
Radijske igre: torek in četrtek ob 21.00.

En starček je biv, je SCHLEPPE rad piv, dolgo je živ!

AVE-MÖBEL

*Doeni kupi,
kdor koaliteto kupi!*

*Doeni kupi,
kdor AVE-Möbel kupi!*

AVE-MÖBEL je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/Drau. — Podružnici: Celovec—Klagenfurt, Getreidegasse 1, Beljak—Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

KINO**CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER**

27. 5. — 2. 6.: „War es die grosse Liebe“

PRECHTL

Od 17. 5. naprej: „An der schönen blauen Donau“

VOLKSKINO

30. 5. — 2. 6.: „Die Fahrten des Odysseus“

PLIBERK

28. — 29. 5.: „Quax in Afrika“
30. — 31. 5.: „An jedem Finger zehn“, (ni za mladino)

Crke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

Osi za priklopnike, železna platišča (Felgen), vzmeti, enosni priklopniki, rabljeno, poceni pri:

Nakup rabljenih avtomobilov. Schrottvertrieb Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Za slikanje binrmancev se priporoča Kustateller HEDANEK, Klagenfurt, Paulitschgasse 13 (za stolno cerkvijo).

PRESENEČENJE

Kompletna kuhinjska oprava od 600.— šil. Kuhinjske kredence od 200.— šil. Za tujski promet: enosno pohištvo od 600.— šil., razno posamezno pohištvo zelo poceni. Brezobvezen obisk se izplača pri Volksmöbelhaus F. in A. MATSCHEDULNIG, Celovec — Klagenfurt, Paulitschgasse 14.

GRUNDNER

Ustanov. 1893

**KLAGENFURT
WIENERGASSE 10**

Brezplačno predvajanje
šivalnih in
pletilnih strojev.

Pridemo tudi k vam!
Pazite, prosimo, na napoved
v vaši vasi!

Lepa birmanska darila, ročne torbice, denarnice itd. v veliki izbiri samo pri HANS PACHER, strokovna trgovina usnjenih izdelkov. Klagenfurt — Burggasse 12.

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave ANDLINGER, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

**Za Binkošti
obleke pri
FERTALA**

Moške obleke od S 280.—
Damske obleke od S 29.90
Damski balonski plašči
od S 198.—
Moški balonski plašči
od S 210.—

FERTALA
tekstilna roba
ŠMOHOR

Vsak teden nove pošiljke raznih avto-vozov samo Kā. Autozentrale POTUZNIK. Celovec—Klagenfurt, St.-Ruprechter Strasse.

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari motorje, inštalacijski material, stroje za kuhinje, umivalne stroje. Izdelek Graz Werdorf.

POZOR!

Izplača se Vam! Malo nošene kompletne moške obleke, rekelci, hlače, kupite sedaj zelo ugodno samo pri Karl VIDIG, Celovec, Priesterhausgasse 18. Trgovina malo nošenih oblek.

Naš optik je: KARL SEKERKA drž. izpr. optik. Dobavitelj vseh bolniških blagajn. Celovec—Klagenfurt, St.-Ruprechter-Strasse 18

Ch. Grollitsch & Co.

KOHLENGROSSHANDLUNG

(Veletrgovina s premogom)

CELOVEC-KLAGENFURT KARFREITSTR. 14
Telefon 28-23, 28-24**WALCHER**

CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

priporoča poceni: plašče iz balonske svile
— kostume — bluze — obleke — dečve —
moške obleke — športne sakoje.

Birmanske ure

od strokovne trgovine

KOBLE & CO.

BELJAK — VILLACH

Najbolje kupiš vsakovrstno obutev v
strokovni trgovini čevljev

**GROHAR
& SOHN**

KLAGENFURT — NEUER PLATZ

US 26.800*Austauschmotor
nur S 980.—**Autosalon Polgar**
KLAGENFURT, Herengasse 10

Gumijasti in umetno gumijasti predmeti, dežni plašči (Gummiregenbekleidung), prašni plašči (Staubmäntel aller Art) in vse za šport, kopalne obleke, ročne torbice in aktovke ter igrače. Gumijasti obodi za avtomobile, motorje in kolesa. Popravila točno in solidno.

**GUMMI
BERGER**

Celovec—Klagenfurt
Kardinalsplatz 11 in Benediktinerplatz 10

Lastna delavnica

MESARIJA IN PREKAJEVALNICA

**Rudolf
Sablatnik**

Klagenfurt, Waidmannsdorf, Siebenhügelstr 81
nudi vedno sveže goveje
meso in prekajeno svinjino, klobase in salame
vseh vrst

Najlepši spomin na sv. obhajilo in sv. birmo
je slika iz fotografskega ateljeja

TOLLINGER

CELOVEC, ALTER PLATZ 31. Telefon 20-76

Odprto imamo ob nedeljah prvih sv. obhajil
dopoldne, na oba binkoštna praznika pa ves dan!

Cementno strešno opeko, sivo in rdečo za zidanje
dobavlja izdelovalnica cementnih izdelkov

Friedrich SteinbergerKLAGENFURT-WAIDMANNSDORF
Heimstättengasse 26**Karl Pötscher**

konjski mesar

Celovec — Klagenfurt
Pischdorferstr. 12
telefon 55-22

Prevzemamo tudi za-
varovane konje. Če je
sila koljemo podnevi
in ponoči.

Drago Kersche

LESNA TRGOVINA

Import in eksport lesa
Kupuje les za posək na
deblu. Plača po najviš-
ji dnevni ceni. — Lastni
avtopromet.

Celovec—Klagenfurt
Rampenstrasse 15,
telefon 29-08

Specialna tvrdka strojev za moderno pre-
delavo lesa, stroji vsake vrste kakor stran-
ski poljarmeriki (Seitengatter), motorje
i. t. d. dobite pri domači tvrdki

Anton Angela

Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechterstr. 8

Drobljenje avtomobilov, nakup in pro-
daja kosti, papirja, starega železa in vseh
vrst metalov ter starega materiala samo

Hugo Mundsbergertrgovina z železom, metali in stroji
telefon 43-46

Celovec, Alois-Schaderstr. 7
—PLACAM NAJVIŠJE CENE!—

„ŠKODA 1200“
35.900.— šil.

dobite pri zastopniku

Karl JoweinigKlagenfurt — Südbahngürtel Nr. 38
(zraven glavnega kolodvora)

Tudi različni traktorji so stalno na zalogi

einmalige Sonderangebote

Nekaj primerov:

Blago za obleke, volna, razl. barve, 130 cm široko	S 19.75
Volneno škotsko razl. barv, 145 cm	S 25.90
Popelin za obleke, razl. barv, 80 cm	S 25.80
Vistra za obleke, pretiskan, razl. barve in vzorci, 80 cm	S 9.80
Everglace	S 7.90
Šantung, brez vozlov, razl. barve, 80 cm	S 12.—
Platno v številnih vzorcih	S 26.—
Blago za športne obleke in kostume, 140 cm	S 39.—
Športno blago, 140 cm šir., za obleke in kostume	S 39.—
Na tisoče m. blaga za pregrinjala, rož., 80 cm od	S 7.50
Mrežasto blago, 150 cm široko	S 10.50
Blago za bluze iz umetne svile, 90 cm, razl. barv	S 8.—

Kretoni, večbarvni za krila in obleke, 80 cm	S 9.80
Zamet za gospode in dame, vseh barv, 70 cm, 90 cm, 140 cm širok od	S 39.—
Damske poletne obleke v bogati izbiri, od	S 29.—
Pique obleke, zvončaste, razl. desinov	S 168.—
Damski športni kostumi	S 233.—
Obleke iz popelina, mnogi vzorci, od	S 98.—
Damska poletna krila, razl. barv, vzorč., od	S 19.80
Damske jutranje halje	49.—
Moške kratke nogavice	S 9.80
Moške srajce	S 25.—
Moške obleke v veliki izbiri	S 160.— 298.—

jetet zu UMSCHADEN

CELOVEC — KLAGENFURT — AM FLEISCHMARKT

Postrežemo tudi v slovenščini. Ugodna plačila na obroke. Pošljemo tudi po pošti